

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

KLUCZOWE PROBLEMY KSZTAŁTOWANIA PRZESTRZENI WIELKOPOLSKI

MAREK BRYL
DYREKTOR

WIELKOPOLSKIE BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO W POZNANIU
POZNAŃ, 23 MAJA 2018 R.

ROLA PLANU WOJEWÓDZTWA

- Realizacja wymiaru terytorialnego strategicznych celów rozwoju województwa
- Określenie polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa
- Wskazanie obszarów realizacji zadań inwestycyjnych

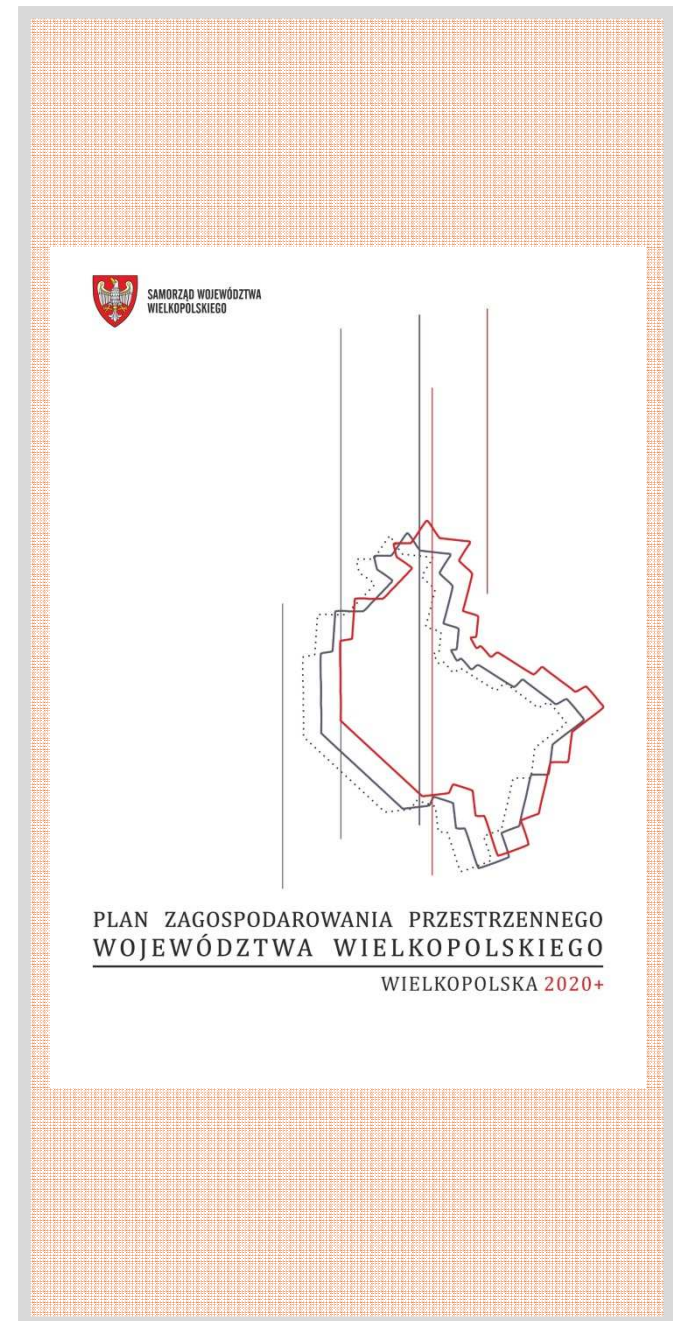
FUNKCJE PLANU WOJEWÓDZTWA

- **Koordynacyjna**
integruje polityki przestrzenne szczebla krajowego i regionalnego oraz kierunki, działania i zadania wynikające ze strategii województwa, regionalnych programów sektorowych i zamierzeń inwestycyjnych poszczególnych podmiotów, a także wskazuje rozwiązania planistyczne dla realizacji strategicznych celów rozwojowych województwa
- **Regulacyjna**
określa kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym
- **Kreacyjna**
określa model rozwoju przestrzennego województwa i najważniejsze elementy docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej
- **Informacyjna**
zawiera kompleksowe informacje o uwarunkowaniach i kierunkach zagospodarowania przestrzeni województwa
- **Promocyjna**
określa politykę przestrzenną wskazującą priorytety działań rozwojowych, w tym wspierających podejmowanie inicjatyw gospodarczych i społecznych

KLUCZOWE ASPEKTY KSZTAŁTOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

- Sieć osadnicza
- Środowisko przyrodnicze
- Komunikacja
- Infrastruktura techniczna
- Dziedzictwo kulturowe
- Rolnictwo
- Obronność i bezpieczeństwo publiczne

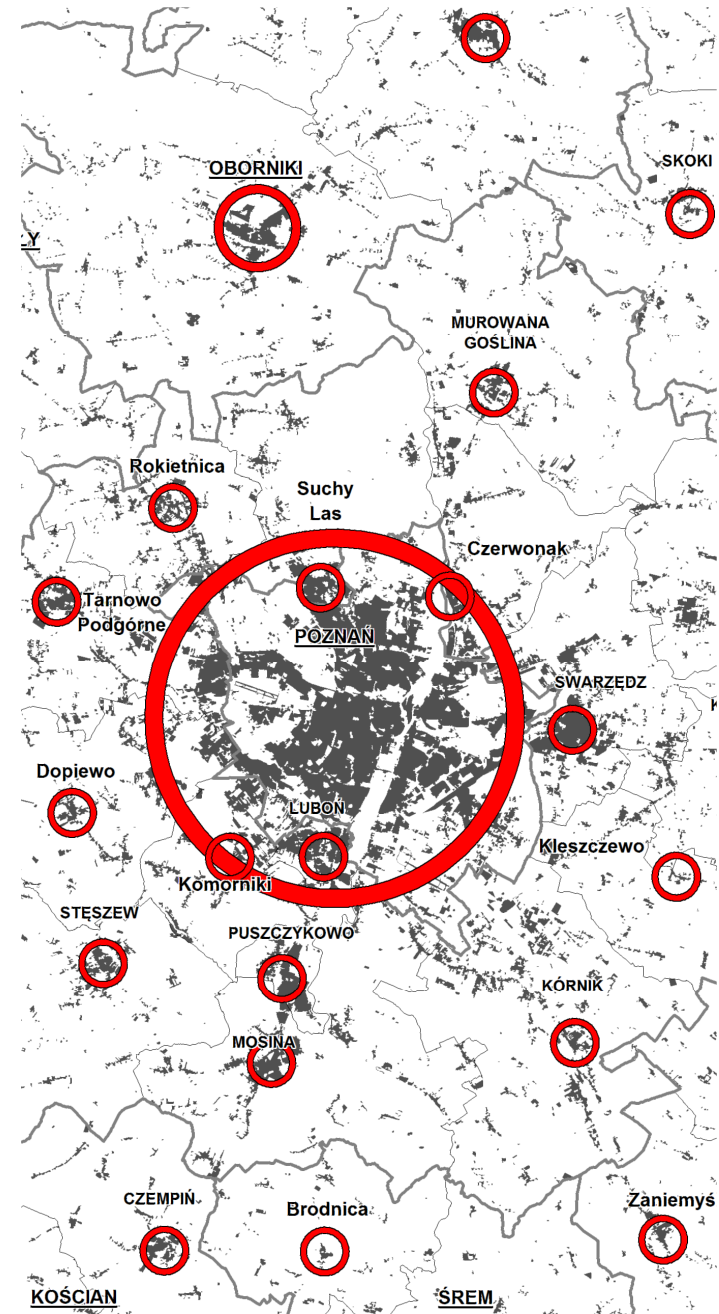
SIEĆ OSADNICZA

Wielopoziomowa struktura hierarchiczna jednostek osadniczych

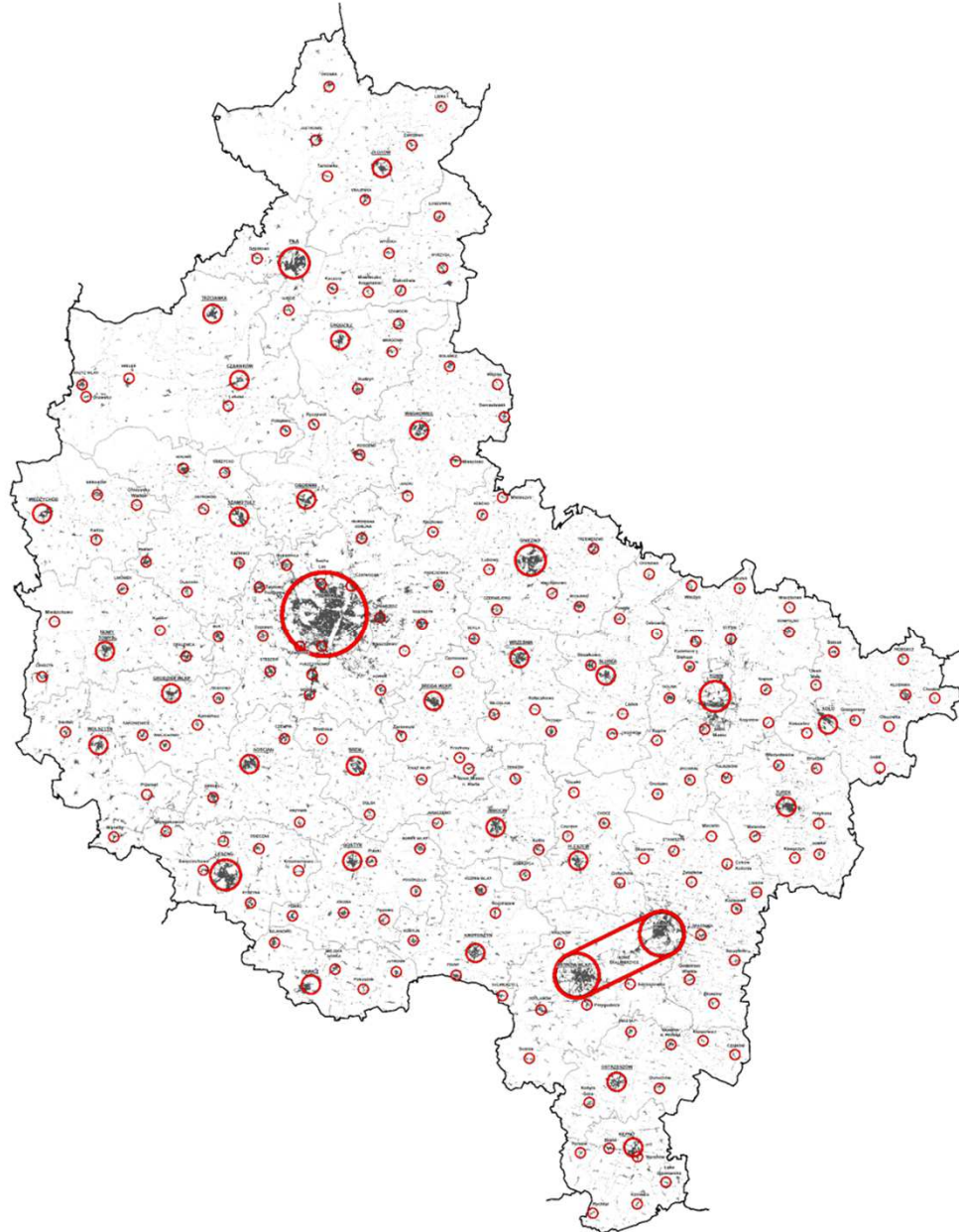
- **Poznań** – ośrodek metropolitalny o znaczeniu krajowym, stolica województwa i jedno z największych miast w kraju
- **Kalisz i Ostrów Wielkopolski** – ośrodek regionalny tworzony przez dwubiegunowy zespół miast
- **Gniezno, Konin, Leszno, Piła** – ośrodki subregionalne, które ze względu na ich znaczenie w regionie, tworzą sieć subregionalnych biegunów wzrostu
- **Miasta powiatowe** – ośrodki lokalne, pełniące funkcję centrów równoważenia rozwoju, rozmieszczone są równomiernie w przestrzeni całego województwa

Zróżnicowane funkcje jednostek osadniczych

- **45 miast usługowych** (41% ogółu miast w województwie)
- **13 miast przemysłowych** (11%)
- **28 miast przemysłowo-usługowych** (25%)
- **21 miast usługowo-przemysłowych** (19%)
- **2 miasta wielofunkcyjne** (2%)

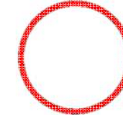

SIEĆ OSADNICZA

HIERARCHIA JEDNOSTEK OSADNICZYCH

POZNAŃ - OŚRODEK METROPOLITALNY

KALISZ - OSTRÓW WLKP. - OŚRODEK REGIONALNY

OŚRODKI SUBREGIONALNE

OŚRODKI LOKALNE - MIASTA POWIATOWE

POZOSTAŁE OŚRODKI GMINNE - MIASTA I WSIE

- TERENY ZAINWESTOWANE
- GRANICE WOJEWÓDZTWA
- GRANICE POWIATÓW
- GRANICE GMIN

SIEĆ OSADNICZA

Dobrze rozwinięty układ sieci osadniczej

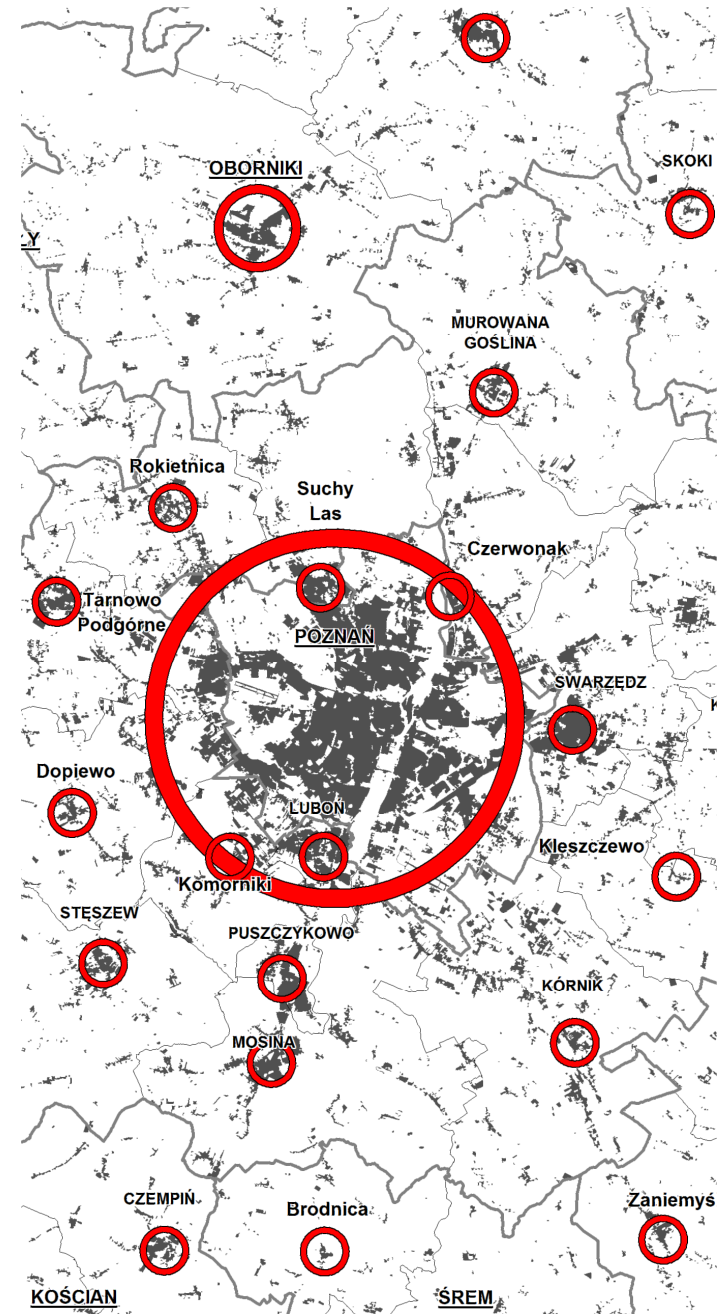
- ogółem **5 556 miejscowości**, w tym: **113 miast**, **4 348 wsi** i **1 106 pozostałych jednostek**
- **regularne rozmieszczenie przestrzenne jednostek osadniczych**

Wysoki poziom urbanizacji

- **2 miasta duże** (powyżej 100 tys.) – 18,5% ludności województwa
- **18 miast średnich** (20 tys. do 100 tys.) – 20% ludności województwa
- **91 miast małych** (do 20 tys.) – 16% ludności województwa

Potencjał ludnościowy jednostek osadniczych

- wysoki potencjał ludnościowy województwa – **3 481,6 tys. mieszkańców** (trzecie pod względem liczby ludności w kraju)
- **wysoka gęstość zaludnienia miast** (1 265 osoby/km²)
- **wzrost gęstości zaludnienia w otoczeniu ośrodków miejskich** z równoczesnym **spadkiem w granicach największych jednostek osadniczych**
- **prognozowany spadek liczby mieszkańców województwa** (3 471 tys. osób w 2030 roku) oraz zmiana udziału liczby osób zamieszkujących miasta i tereny wiejskie

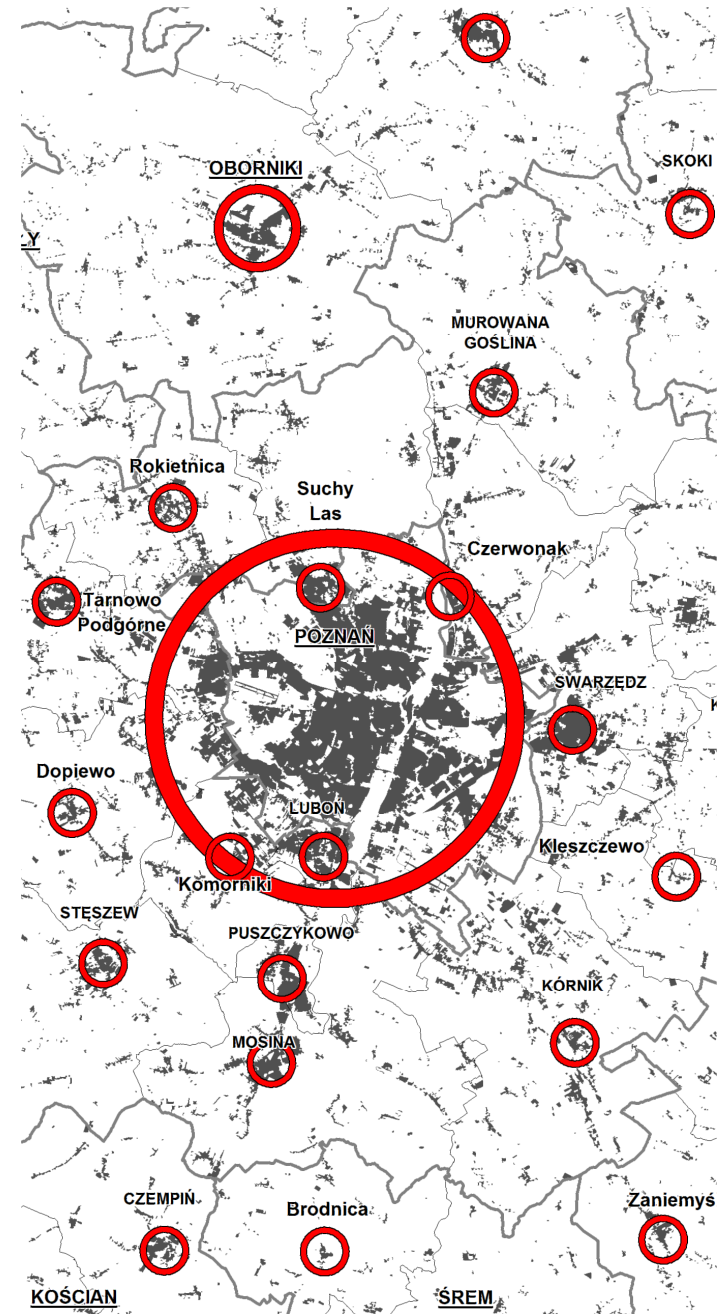
SIEĆ OSADNICZA

Dostępność jednostek osadniczych

- **najlepsza dostępność subregionu poznańskiego, leszczyńskiego, części subregionu konińskiego** oraz terenów położonych wokół głównych korytarzy transportowych
- **słaba dostępność obszarów położonych przy granicach województwa** – powiaty położone w północnej i południowo-wschodniej części Wielkopolski a nawet tereny w bliskim sąsiedztwie Poznania (Puszcza Zielonka, pogranicze powiatu poznańskiego i śremskiego oraz śremskiego i jarocińskiego)

Przekształcenia sieci osadniczej

- **największa dynamika i zakres przekształceń sieci osadniczej na obszarach podmiejskich** wokół Poznania, Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego oraz wokół Gniezna, Leszna, Konina i Piły
- **konsekwencje procesów suburbanizacji** – wzrost kosztów związanych z budową i utrzymaniem infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przekształcenia cennych terenów rolniczych i leśnych na tereny zurbanizowane z rozproszoną zabudową, konflikty przestrzenne na styku różnych form użytkowania, wzmożony ruch samochodowy
- **wyludnianie największych miast:** Poznania, Kalisza, Konina oraz w mniejszym stopniu Piły na skutek suburbanizacji oraz w wyniku niekorzystnych przemian strukturalnych w gospodarce lokalnej (m.in. Turek)

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Niewielkie zróżnicowanie ukształtowania powierzchni województwa

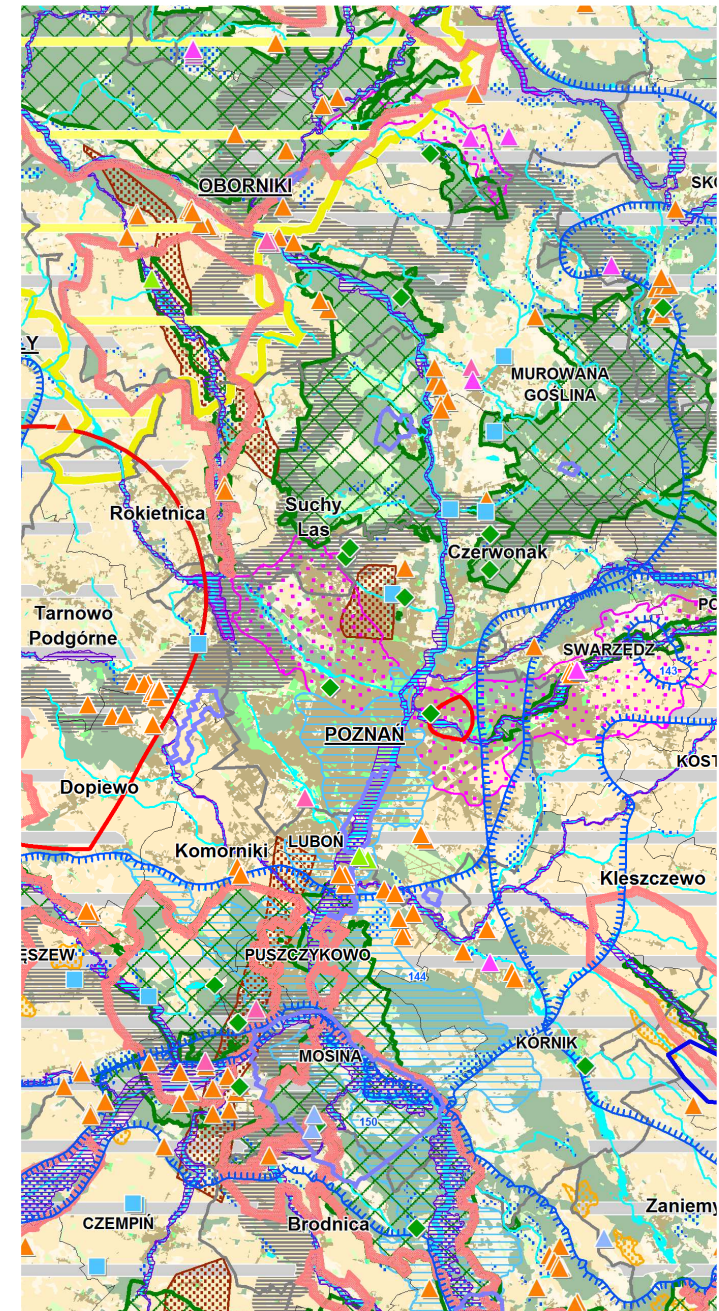
- **równoleżnikowa zmienność rzeźby i jej typów** – północna i środkowa część województwa posiada większe urozmaicenie (jeziora rynien polodowcowych), południowa i wschodnia mniejsze (brak naturalnych zbiorników wodnych)

Bogactwo zasobów kopalin

- **ponad 1 460 udokumentowanych złóż kopalin:** energetycznych, surowców chemicznych i skalnych oraz wód podziemnych
- **kluczowe znaczenie węgla brunatnego** w gospodarce regionu (37,4% złóż krajowych) – 34 udokumentowanych złóż, w tym 23 w rejonie konińskim
- **duże znaczenie gazu ziemnego** (69% zasobów krajowych)

Niekorzystny stan i jakość zasobów wodnych

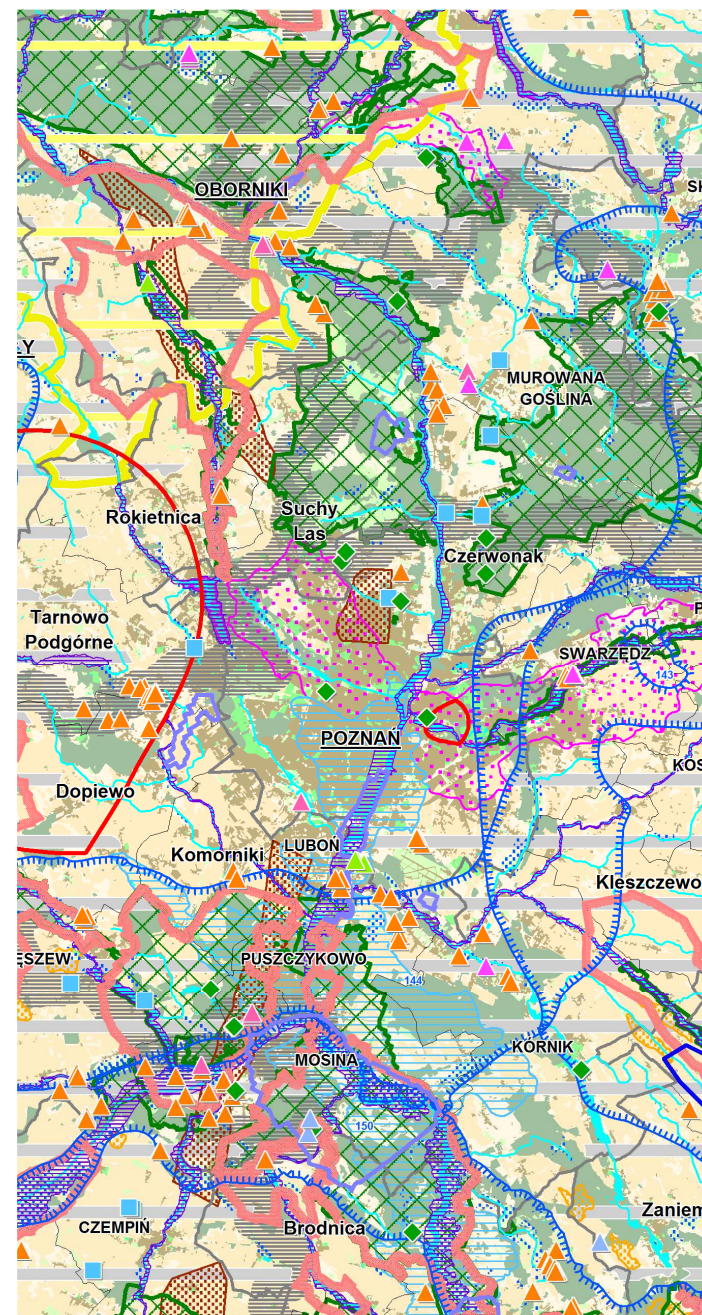
- **znaczne deficyty wód powierzchniowych** we wschodniej i środkowej części województwa
- **niekorzystne uwarunkowania klimatyczne** oraz ograniczone możliwości retencyjne – średnia roczna suma opadów wynosi jedynie ok. 500-650 mm
- **niewielka liczba ustanowionych stref ochronnych ujęć wód** – jedynie 33 strefy ochronne ujęć wody
- **znaczny stopień narażenia na skutki suszy** – dla 33 gmin z regionu wodnego Warty określono jako bardzo znaczący, 10 gmin z regionu wodnego Środkowej Odry jako obszary o bardzo wysokim stopniu zagrożenia suszą
- **niezadowalająca jakość wód powierzchniowych i podziemnych** – pomimo poprawy ogólnej jakości wód powierzchniowych nadal nie osiągnięto dobrego stanu dla wszystkich jednolitych części wód

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Niski poziom lesistości i nierównomierne rozmieszczenie kompleksów leśnych

- **wskaźnik lesistości na poziomie 25,7%** powierzchni regionu
- **najwyższa lesistość (ponad 50%) w gminach północnej i zachodniej części województwa** (z Puszcą Notecką stanowiącą największy zwarty kompleks leśny w województwie o powierzchni ok. 130 tys. ha), **najniższa (poniżej 10%) w gminach położonych w centralnej i wschodniej części regionu**
- 41,8% powierzchni lasów w województwie zakwalifikowanych zostało do kategorii **lasów ochronnych**
- **dwa Leśne Kompleksy Promocyjne:** LKP „Lasy Rychtańskie” oraz LKP „Puszcza Notecka” służące wdrażaniu proekologicznej polityki leśnej państwa

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Niezadowalająca jakość powietrza atmosferycznego

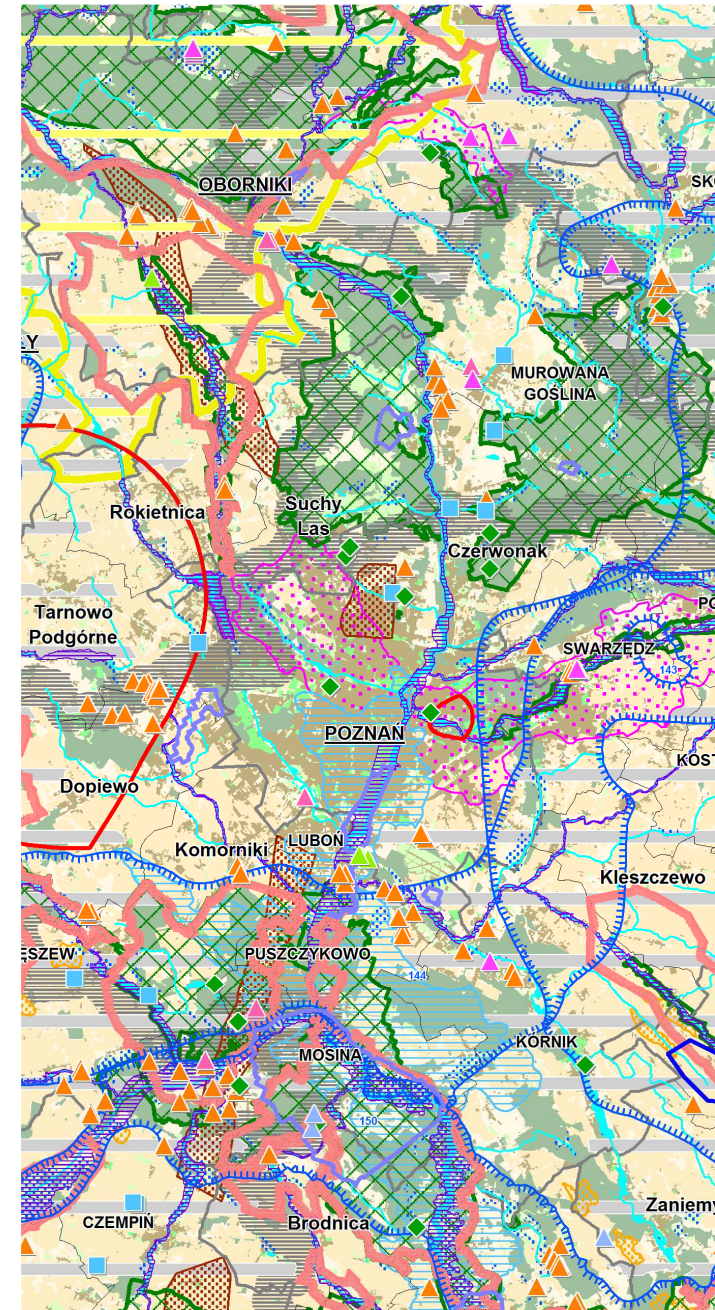
- *główne źródła zanieczyszczeń powietrza związane z **energetycznym spalaniem paliw** – przemysł paliwowo-energetyczny generuje około 70% emisji zanieczyszczeń*
- *ponadnormatywne stężenia pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 występujące w sezonie zimowym („niska emisja” z sektora komunalno-bytowego oraz emisja komunikacyjna, niekorzystne warunki meteorologiczne)*

Niekorzystny klimat akustyczny

- *problemy związane z **degradacją klimatu akustycznego obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych i wojewódzkich** – największa ekspozycja na hałas w otoczeniu dróg, po których przejeżdża ponad 3 mln pojazdów rocznie*
- ***przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomu hałasu związane z transportem kolejowym** – największe na obszarach położonych w otoczeniu linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 tys. pociągów rocznie*
- *uciążliwości akustyczne związane z funkcjonowaniem **lotniska Poznań-Ławica w Poznaniu oraz lotnisk wojskowych Poznań – Krzesiny i Powidz***

Negatywne skutki eksploatacji kopalni

- ***największa w skali kraju powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych** – 10 246 ha (0,3% powierzchni ogólnej regionu), skoncentrowana przede wszystkim we wschodniej części regionu, w rejonie Konina i Turku (eksploatacja węgla brunatnego)*
- ***wieloprzestrzenne skutki eksploatacji kopalni** – przekształcenia rzeźby terenu, zmiany w stosunkach wodnych, degradację gleb oraz zanieczyszczenia atmosfery i zmiany użytkowania gruntów w wyniku rekultywacji*

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

ZASOBY LEŚNE

- LASY
- LEŚNY KOMPLEKS PROMOCYJNY "PUSZCZA NOTECKA"
- LEŚNY KOMPLEKS PROMOCYJNY "LAS RYCHTAJSKI"

OCHRONA MIEJSC CENNYCH DLA PTAKÓW

- OBSZARY WAŻNE DLA PTAKÓW W OKRESIE GNIAZDOWANIA ORAZ MIGRACJI

WODY POWIERZCHNIOWE

- OBSZARY O NISKICH ZASOBACH WÓD POWIERZCHNIOWYCH
- WODY PŁYNĄCE I STOJĄCE
- EKOSYSTEMY ZALEŻNE OD WÓD (MOKRADŁA)
- ZBIORNIK WIELOWIEŚ KLASZTÓRNA (W REALIZACJI)
- ZBIORNIKI MAŁEJ RETENCJI WODNEJ
- STREFY WODODZIAŁOWE

WODY PODZIEMNE

- GLÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH
- TERENY OCHRONY POŚREDNIEJ UJĘĆ WÓD

OBSZARY CHRONIONE WEDŁUG USTAWY PRAWO WODNE

- JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH, PRZEZNACZONE DO POBORU WODY NA POTRZEBY ZAOPATRZENIA LUDNOŚCI
- JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD, PRZEZNACZONE DO CEŁÓW REKREACYJNYCH, W TYM KAPIELISKOWYCH
- OBSZARY PRZEZNACZONE DO OCHRONY SIEDŁISK LUB GATUNKÓW, O KTÓRYCH MOWA W PRZEPISACH USTAWY Z DNIA 16 KWIEŹNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH, PRZEZNACZONE DO POBORU WODY NA POTRZEBY ZAOPATRZENIA LUDNOŚCI ORAZ OBSZARY WRAZLIWE NA EUTROFIZACJĘ, OBEJMUJĄ OBSZAR CAŁEGO WOJEWÓDZTWA

POWIERZCHNIA ZIEMI

- GEOSTANOWISKA
- DOLINY RZEK - ELEMENTY NATURALNEGO UKSZTAŁTOWANIA TERENU PEŁNIĄCE FUNKCJE KORYTARZY EKOLOGICZNYCH
- OBSZARY O NAJWYŻSZEJ WARTOŚCI DLA PRODUKCJI ROLNICZEJ (KOMPLEKSY ROLNICZEJ PRZYDATNOŚCI GRUNTÓW ORNYCH 1-5 i 8)
- POZOSTAŁE OBSZARY PRODUKCJI ROLNICZEJ (KOMPLEKSY ROLNICZEJ PRZYDATNOŚCI GRUNTÓW ORNYCH 6,7,9)
- ŁĄKI

KOPALINY ENERGETYCZNE

- GAZ ZIEMNY
- ROPA NAFTOWA I GAZ ZIEMNY
- WĘGIEL BRUNATNY

KOPALINY CHEMICZNE

- SÓL KAMIENNA I POTASOWA

KOPALINY SKALNE

- KRUSZYWA NATURALNE
- PIASKI KWARCOWE (DO PRODUKCJI BETONÓW KOMÓRKOWYCH I DO PRODUKCJI CEGŁY WAPIENNO-PIASKOWEJ)
- PIASKI FORMIERSKIE
- SUROWCE ILASTE (CERAMIKI BUDOWLANEJ I DO PRODUKCJI KRUSZYWA LEKKIEGO)
- SUROWCE SZKLARSKIE
- GIPSY I ANHYDRYTY
- KREDY
- TORFY
- TORFY I KREDY

WODY PODZIEMNE

- WODY TERMALNE
- WODY LECZNICZE - TERMALNE

OZNACZENIA OGÓLNE

- TERENY ZAINWESTOWANE
- ZIELEŃ URZĄDZONA

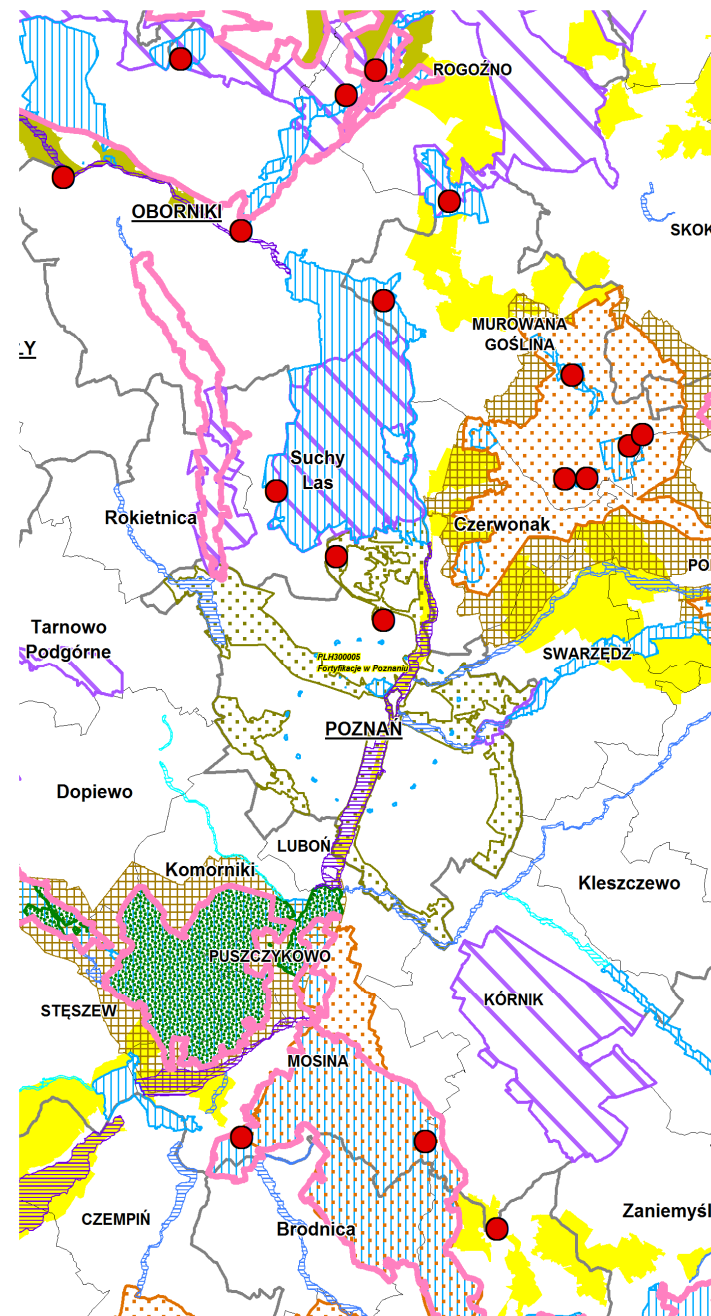
OCHRONA PRZYRODY

Występowanie szlaków migracyjnych

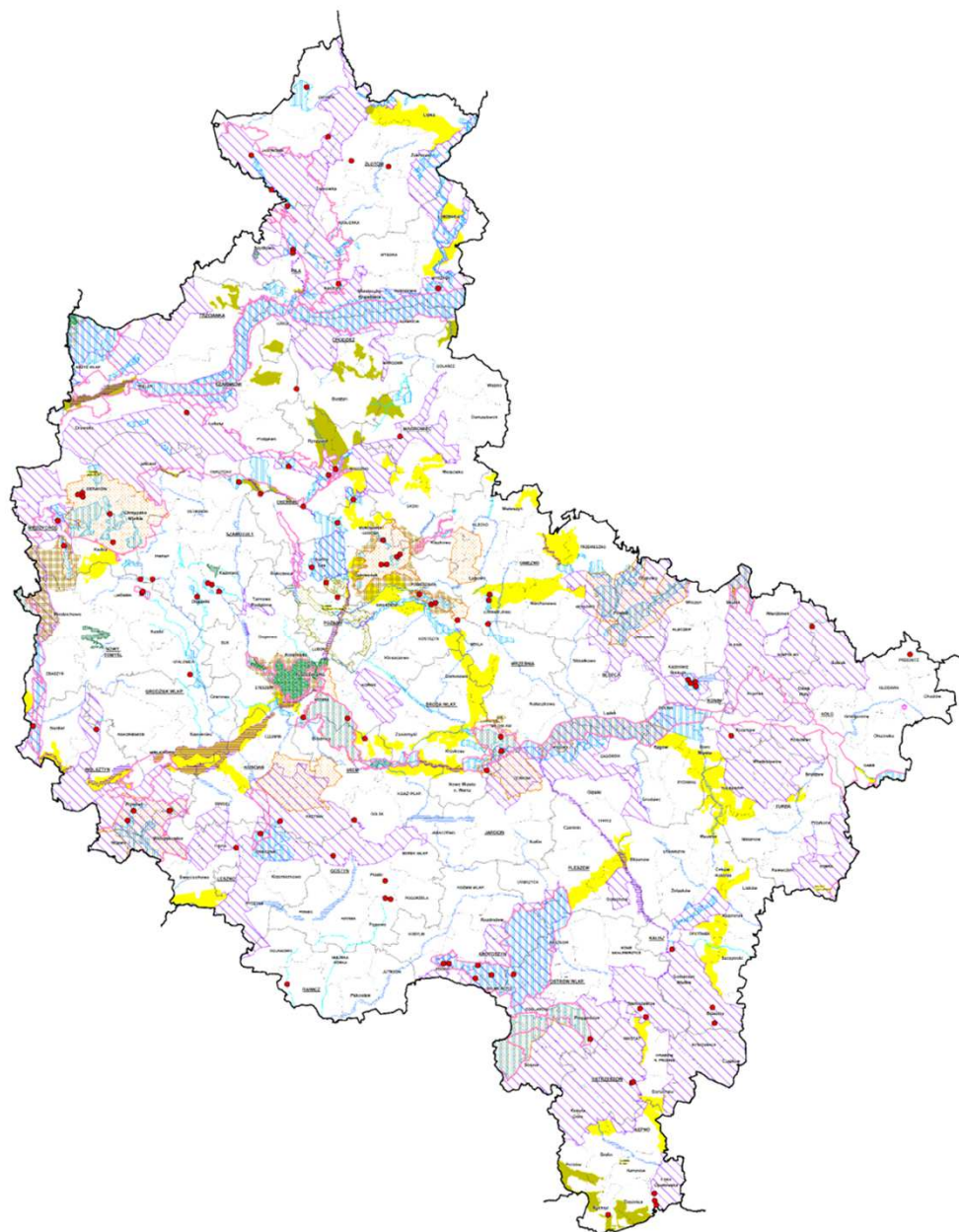
- **82 korytarze wzdłuż dolin rzek:** 9 o randze międzynarodowej i krajowej, 58 o randze regionalnej i 15 o randze ponadlokalnej
- **dwa korytarze międzynarodowe** w części północnej (największe kompleksy leśne) oraz **jeden korytarz międzynarodowy** związany z Doliną Baryczy

Zróżnicowanie przestrzenne obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych

- **zbliżony do średniej dla kraju udział obszarów objętych ochroną prawną** w ogólnej powierzchni województwa (31,6%): 2 parki narodowe, 98 rezerwatów przyrody, 13 parków krajobrazowych, 33 obszary chronionego krajobrazu, 79 obszarów Natura 2000, w tym 60 obszarów siedliskowych i 19 obszarów ptasich, 3 115 pomników przyrody, 1 stanowisko dokumentacyjne, 241 użytków ekologicznych i 5 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych
- **koncentracja gmin o wysokim i najwyższym udziale form ochrony przyrody** w północno-zachodniej, zachodniej, południowo-zachodniej oraz południowej i wschodniej części województwa (w 21 gminach obszary te obejmują ponad 90% ogólnej ich powierzchni)

OCHRONA PRZYRODY

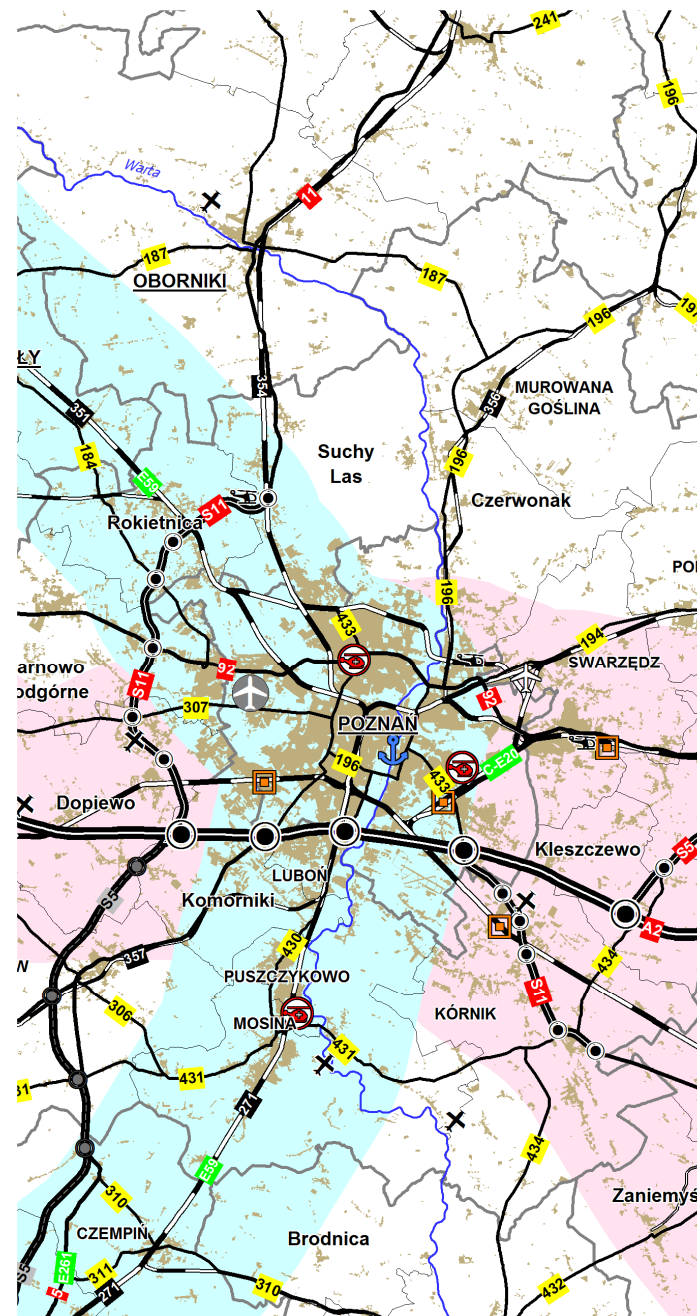
KOMUNIKACJA

Rozwinięta sieć drogowa

- podstawę sieci drogowej w Wielkopolsce stanowią **drogi krajowe** (1 741 km) i **wojewódzkie** (2 743 km)
- **zróźnicowanie wewnątrzregionalne sieci drogowej** – południowa część województwa posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg krajowych uzupełnianą przez drogi wojewódzkie, północna część regionu charakteryzuje się słabo rozwiniętą siecią dróg krajowych i bardzo gęstą siecią dróg wojewódzkich
- **podstawowe elementy sieci dróg krajowych:** odcinek autostrady A2, odcinki dróg ekspresowych: S5, S8, S10 i S11 oraz pozostałe drogi krajowe, **brak jednak spójnej sieci dróg ekspresowych** istotnych w połączeniach krajowych i międzynarodowych
- **brak drogi ekspresowej S11** w pełnym przebiegu na kierunku północ-południe
- niewystarczające dla potrzeb wzrastającego ruchu drogowego, zwłaszcza w obszarach zurbanizowanych, **realizacje obwodnic w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich**

Ponadprzeciętne natężenie ruchu drogowego

- **ponadprzeciętny średni dobowy ruch pojazdów silnikowych** na wszystkich drogach krajowych w Wielkopolsce - 12 171 poj./dobę (w kraju – 11 178)
- **największe natężenie ruchu samochodowego na drogach krajowych w sąsiedztwie Poznania:** autostrada A2 (węzeł Poznań Zachód – węzeł Poznań Wschód), droga ekspresowa S11 (węzeł Poznań Krzesiny – węzeł Kórnik Północ), droga krajowa nr 92 (Tarnowo Podgórne – Poznań – Swarzędz) i droga krajowa nr 5 (Poznań – Komorniki)

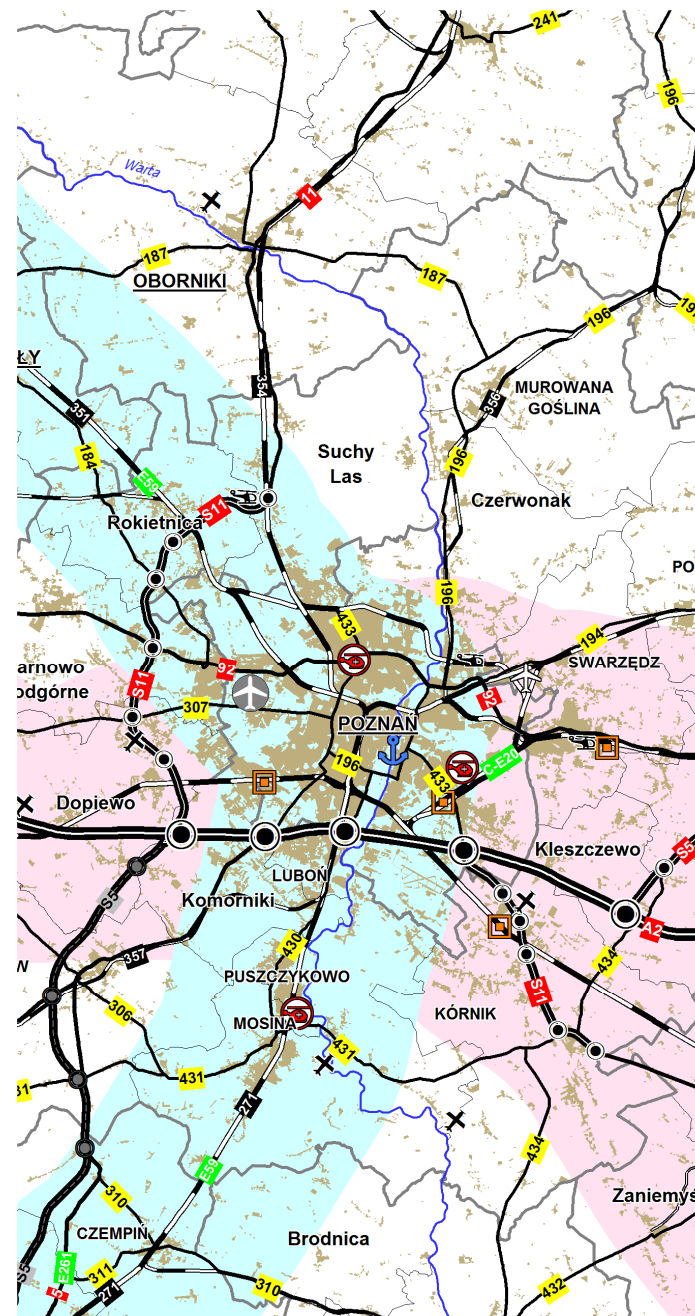
KOMUNIKACJA

Gęsta sieć szlaków kolejowych

- **całkowita długość eksploatowanych linii kolejowych – 1 878 km** (9,8% ogólnej długości sieci kolejowej w całym kraju), w tym zelektryfikowanych – 1 226 km linii kolejowych (67% całej sieci województwa), a dwutorowych – 1 158 km (62% całej sieci województwa)
- **zróżnicowane znaczenie linii kolejowych dla transportu** – 25 linii o znaczeniu państwowym, w tym 4 linie kolejowe mające znaczenie międzynarodowe, 32 linie nieposiadające znaczenia państwowego oraz 5 linii wąskotorowych
- **znaczny stopień dekapitalizacji szlaków kolejowych** – niskie parametry techniczne skutkują obniżeniem prędkości pociągów i obniżają poziom konkurencyjności kolei.
- **systematyczna modernizacja wybranych odcinków linii kolejowych** służąca zwiększeniu przepustowości linii, poprawie dostępności kolei jako alternatywy dla innych rodzajów transportu oraz skracaniu czasu podróży i poprawie jakości przewozów

Rosnące znaczenie transportu kolejowego w przewozach pasażerskich

- **największe obciążenie ruchem pociągów pasażerskich:** linia kolejowa nr 3 (E20) na odcinku **Poznań – Warszawa** (powyżej 90 składów na dobę), linie kolejowe nr 351 (E59) na odcinku **Szczecin – Poznań**, nr 353 **Poznań – Gniezno – Inowrocław** oraz nr 3 (E20) na odcinku **Poznań – Rzepin** (od 60 do 80 pociągów) oraz linie kolejowe nr 271 (E59) na odcinku **Poznań – Wrocław** i nr 272 **Poznań – Ostrów Wielkopolski – Kępno** (od 40 do 60 pociągów)
- **sukcesywna poprawa jakości taboru kolejowego i zwiększanie częstotliwości połączeń o charakterze regionalnym** – modernizacja i zakup nowych składów wpływa na skrócenie czasu przejazdu i podniesienie komfortu podróżowania, co w połączeniu z rozkładem kursowania pociągów lepiej dostosowanym do relacji regionalnych, zwiększa konkurencyjność transportu kolejowego

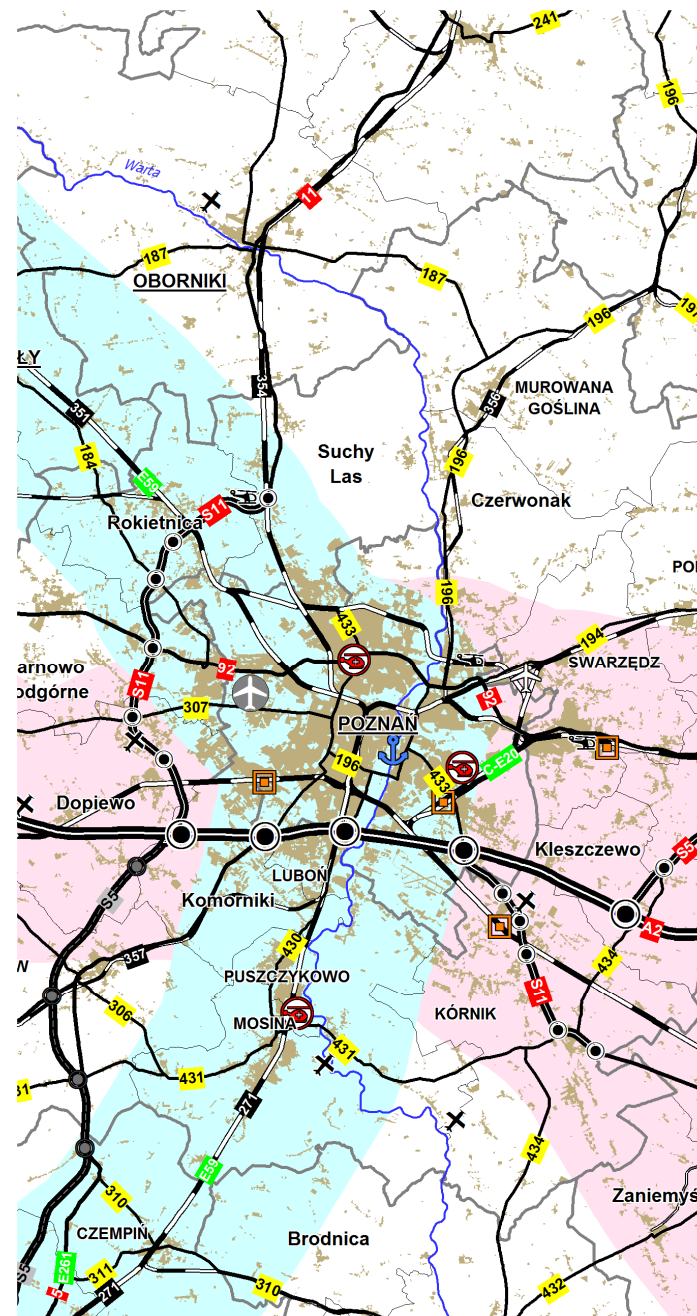
KOMUNIKACJA

Dysponowanie międzynarodowym portem lotniczym

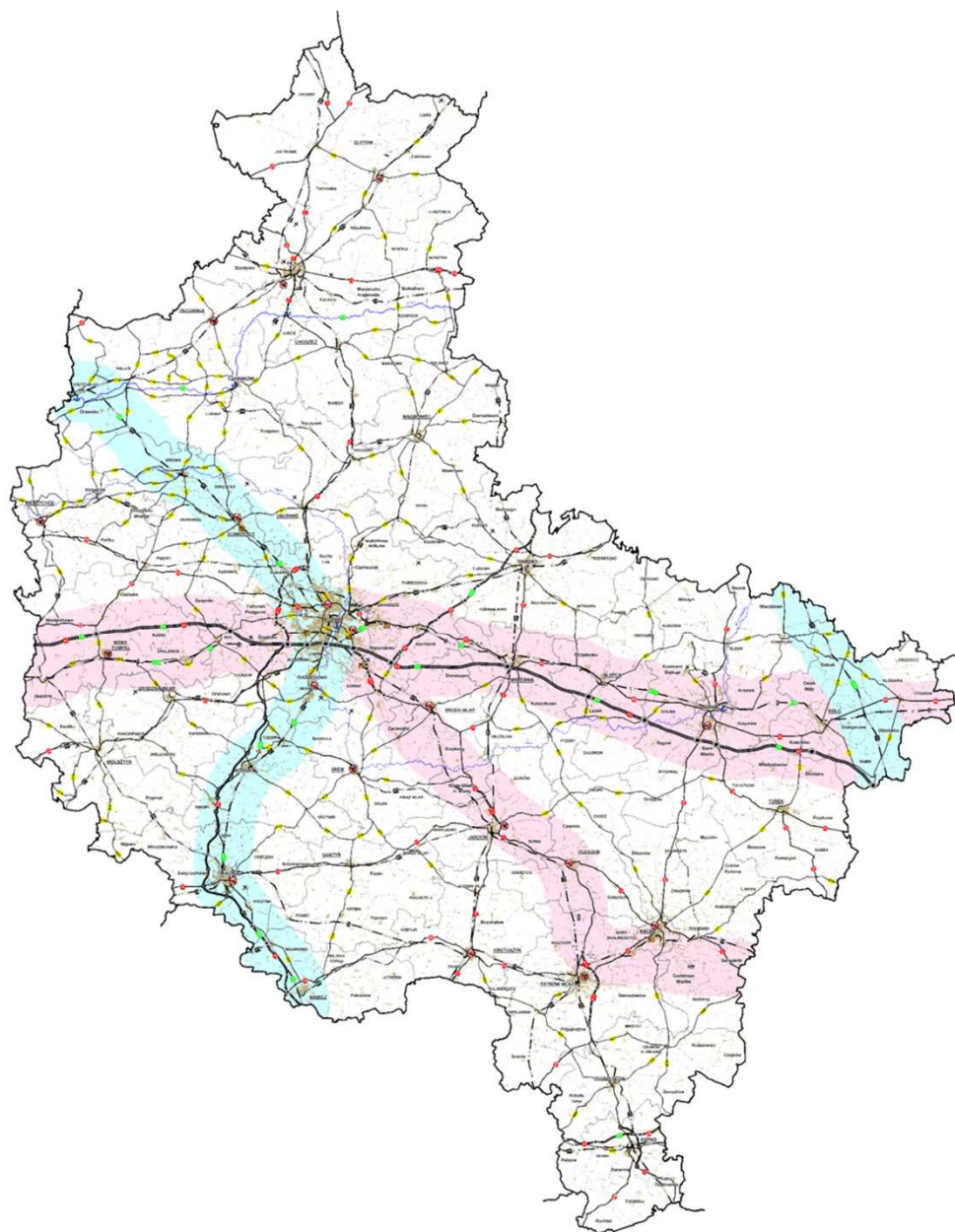
- **Port lotniczy Poznań-Ławica im. Henryka Wieniawskiego** – jedyne w Wielkopolsce lotnisko obsługujące ruch pasażerski i towarowy w relacjach krajowych i międzynarodowych o przepustowości na poziomie 3 mln pasażerów rocznie
- **3 lotniska sportowe:** Kobylnica k. Poznania, Michałków k. Ostrowa Wielkopolskiego, Strzyżewice k. Leszna oraz **41 lądowisk cywilnych**, w tym 18 lądowisk sanitarnych, 17 lądowisk samolotowych i 6 lądowisk śmigłowcowych

Niewykorzystany potencjał transportowy śródlądowych dróg wodnych

- **system śródlądowych dróg wodnych:** Warta swobodnie płynąca (klasy Ia i Ib), skanalizowana Noteć Dolna (klasy Ib) i Kanał Ślesiński (klasy II)
- **porty** w Krzyżu Wielkopolskim, Czarńkowie, Ujściu, Koninie i Poznaniu
- **Wielka Pętla Wielkopolska** – możliwość wykorzystania turystycznego i transportu towarowego
- **Noteć** – kluczowy odcinek drogi wodnej łączącej Odrę i Wisłę

KOMUNIKACJA

DROGI KOŁOWE

- AUTOSTRADA
- DROGI EKSPRESOWE
- DROGI EKSPRESOWE W REALIZACJI
- DROGI KRAJOWE
- DROGI WOJEWÓDZKIE

LINIE KOLEJOWE

- MIĘDZYREGIONALNE LINIE KOLEJOWE
- REGIONALNE LINIE KOLEJOWE
- PONADLOKALNE LINIE KOLEJOWE
- WĄSKOTOROWE LINIE KOLEJOWE

TRANSPORT WODNY

- DROGI WODNE
- MIĘDZYNARODOWA DROGA WODNA
- PORTY

TRANSPORT LOTNICZY

- MIĘDZYNARODOWY PORT LOTNICZY POZNAŃ-ŁAWICA
- LOTNISKA SUBREGIONALNE
- LĄDOWISKA SANITARNE
- LĄDOWISKA SAMOLOTOWE
- LĄDOWISKA ŚMIGŁOWCOWE

DZIAŁALNOŚĆ LOGISTYCZNA

- TERMINALE INTERMODALNE

TRANSEUROPEJSKA SIĘĆ TRANSPORTOWA TEN-T

- KORYTARZ BAŁTYK - ADRIATYK
- KORYTARZ MORZE PÓŁNOCNE - BAŁTYK

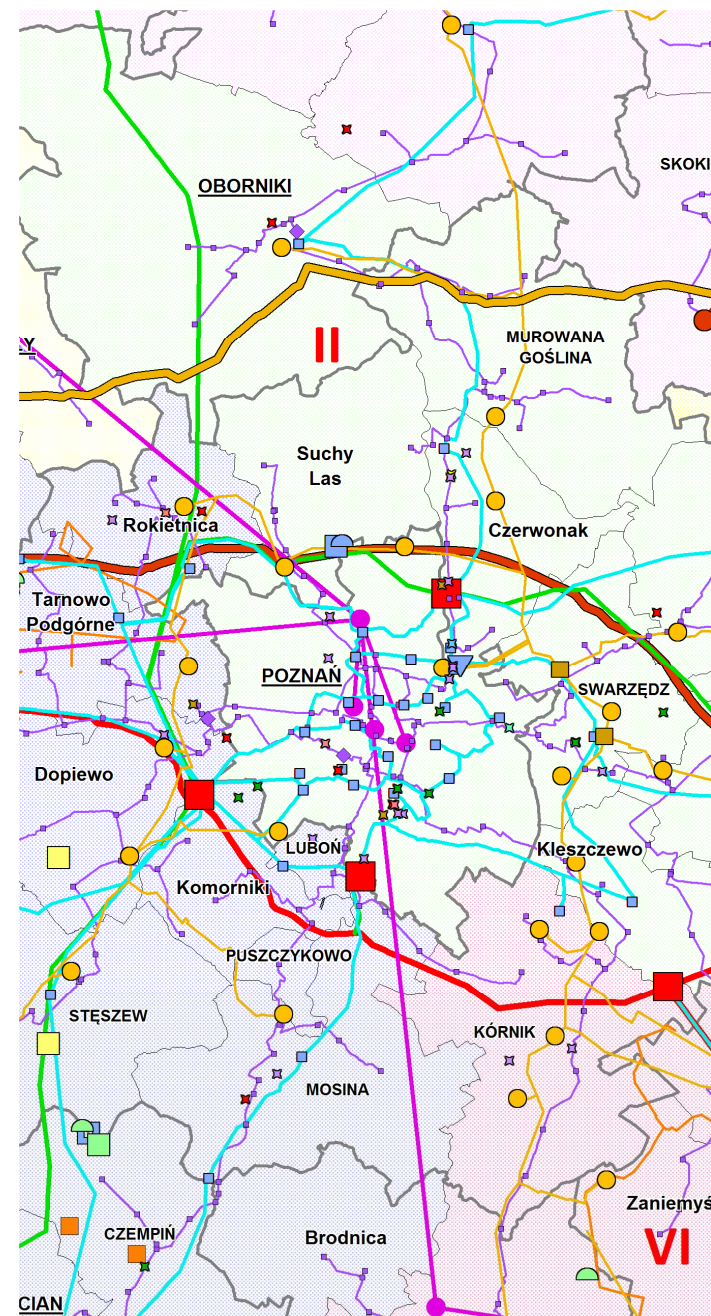
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Wysoki stopień rozwoju sieci wodociągowej

- **wysoki udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej** zaopatrywanej w wodę z ujęć komunalnych (93,1%)
- **kluczowe znaczenie Poznańskiego Systemu Wodociągowego (PSW)** – obsługuje 22,8% mieszkańców województwa (Poznań oraz częściowo okoliczne gminy), korzystając z 4 ujęć wody i 3 stacji uzdatniania wody zlokalizowanych w Poznaniu, Mosinie i Gruszczyń (gm. Swarzędz)
- **nierównomierne rozmieszczenie ujęć oraz deficyty wód podziemnych** – szczególnie niekorzystna sytuacja występuje we wschodniej części województwa, północna i zachodnia część regionu posiada natomiast rezerwy wód podziemnych

Zróżnicowany stopień rozwoju sieci kanalizacyjnej

- **niezadowalający udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej** (64,6%)
- **najwyższa w kraju liczba oczyszczalni ścieków**
- **występowanie znacznych rezerw w przepustowości oczyszczalni ścieków** – spadek ilości odprowadzanych ścieków oraz niedoinwestowanie sieci kanalizacyjnej

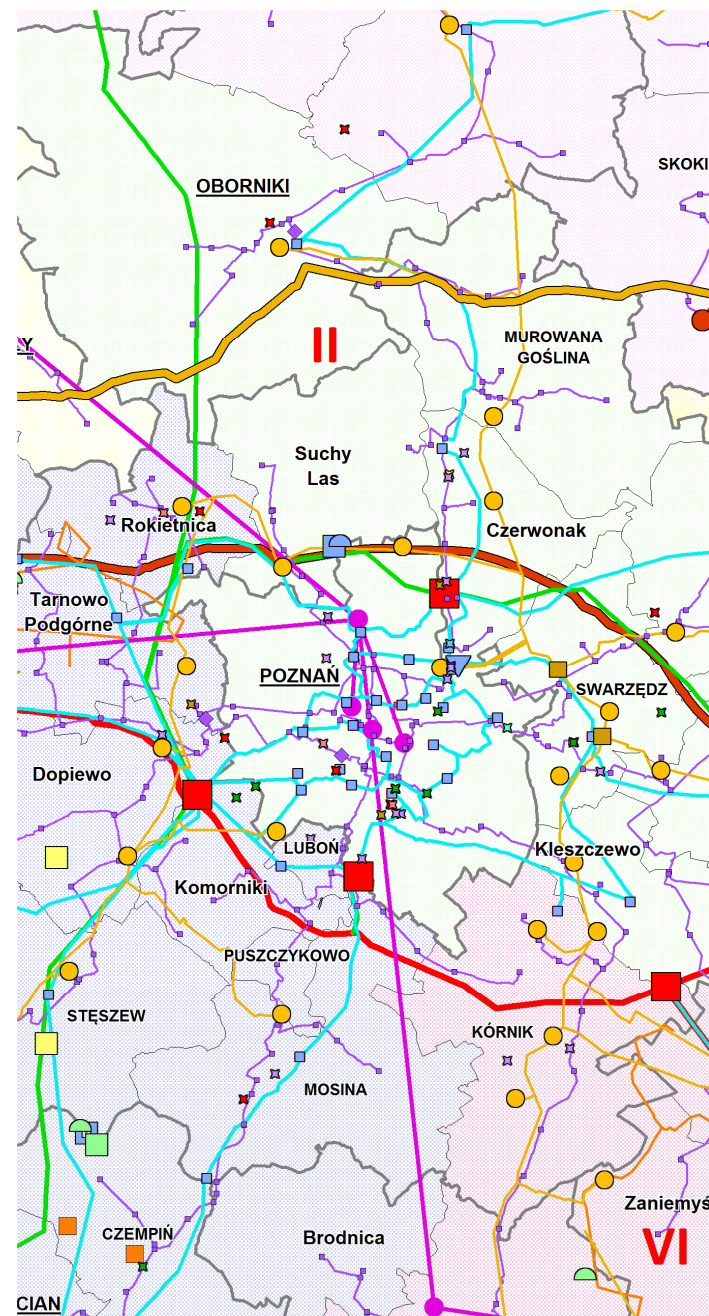
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Rozwinięty system elektroenergetyczny

- **system elektroenergetyczny oparty na 17 liniach elektroenergetycznych o napięciu 220 kV i 7 liniach elektroenergetycznych o napięciu 400 kV** – możliwość wyprowadzenia znacznej mocy elektrycznej z elektrowni: Dolna Odra, Turów, Bełchatów, Pątnów I, Pątnów II, Adamów i Konin
- **zróżnicowany wiek i zdolności przesyłowe** linii napowietrznych wysokiego napięcia i głównych punktów zasilania
- **duży stopień zużycia** część sieci średniego napięcia i stacji transformatorowych oraz sieci niskiego napięcia
- **koncentracja najważniejszych elektrowni we wschodniej części regionu** – Zespół Elektrowni Pątnów I i II – Adamów – Konin S.A. (ZE PAK), dostarczający na rynek około 6,4% energii elektrycznej wytwarzanej w kraju i drugi co do wielkości krajowym producentem energii elektrycznej otrzymywanej z węgla brunatnego

Duża liczba instalacji do produkcji energii ze źródeł odnawialnych

- **326 instalacji** do produkcji energii ze źródeł odnawialnych o łącznej mocy **850,0 MW**
- **dominujący udział elektrowni wiatrowych** (218) o łącznej mocy 686,8 MW (2. miejsce w kraju), 40 elektrowni fotowoltaicznych, 31 instalacji opartych na wykorzystaniu biogazu i biomasy oraz 27 elektrowni wodnych
- **zróżnicowany potencjał dla produkcji energii ze źródeł odnawialnych** – najlepsze warunki środowiska do wykorzystania energii wiatrowej w środkowej części województwa, korzystne warunki do rozwoju energetyki geotermalnej charakteryzują niemalże cały region, istnieją natomiast ograniczone możliwości rozwoju energetyki wodnej

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Rozbudowany system sieci gazowych

- **system sieci gazowych obejmuje gazociągi magistralne** o znaczeniu krajowym, połączone za pośrednictwem **4 systemowych węzłów przesyłowych** w Krobi, Odolanowie, Kotowie, Zębowie z pozostałymi gazociągami wysokiego ciśnienia
- głównym elementem systemu gazociągów jest czynny **gazociąg tranzytowy wysokiego ciśnienia DN1400 „Jamał”** łączący Rosję z Europą Zachodnią
- rozwinięty **system gazociągów gazu zaazotowanego**, pracujący w oparciu o lokalne złoża gazu ziemnego

Elementy infrastruktury przesyłu paliw

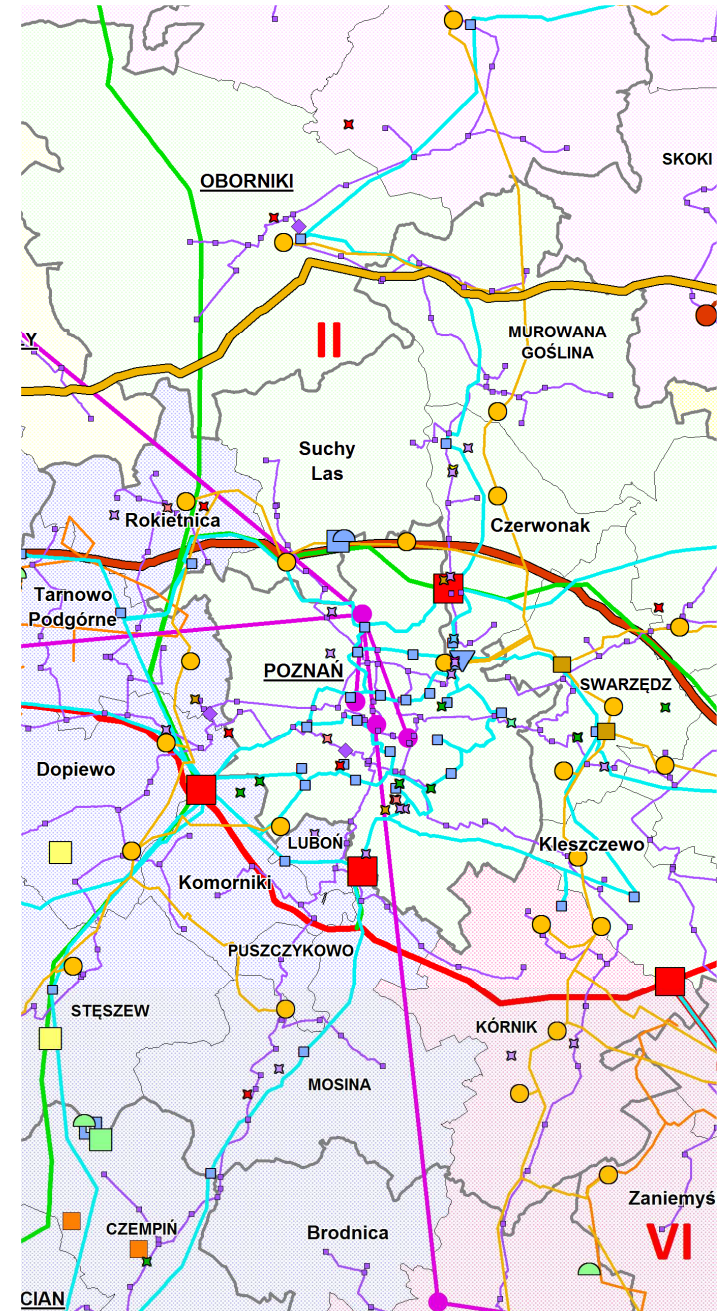
- **ropociąg tranzytowy „Przyjaźń”** relacji Rosja – Niemcy – nie jest związany z gospodarką regionu.
- **3 rurociągi produktowe**: z Płocka do bazy paliw w Rejowcu Poznańskim, Płocka do Ostrowa Wielkopolskiego z bazą paliw w Ostrowie Wielkopolskim oraz z Ostrowa Wielkopolskiego do Wrocławia

Elementy infrastruktury teleradiowej

- **22 linie radiowe**, łączące ze sobą 20 stacji nadawczych i odbiorczych znajdujących się na terenie Wielkopolski i województw ościennych

System gospodarki odpadami

- **30 regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK)**
- **15 instalacji zastępczych**
- **55 składowisk odpadów komunalnych** będących w fazie eksploatacji, **2 składowiska odpadów niebezpiecznych** oraz **5 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne**

OBIEKTY ŁĄCZNOŚCI RADIOWO-TELEWIZYJNEJ
PASY ŁĄCZNOŚCI RADIOWO-TELEWIZYJNEJ

DZIEDZICTWO KULTUROWE

Wysoka wartość kulturowa obiektów zabytkowych

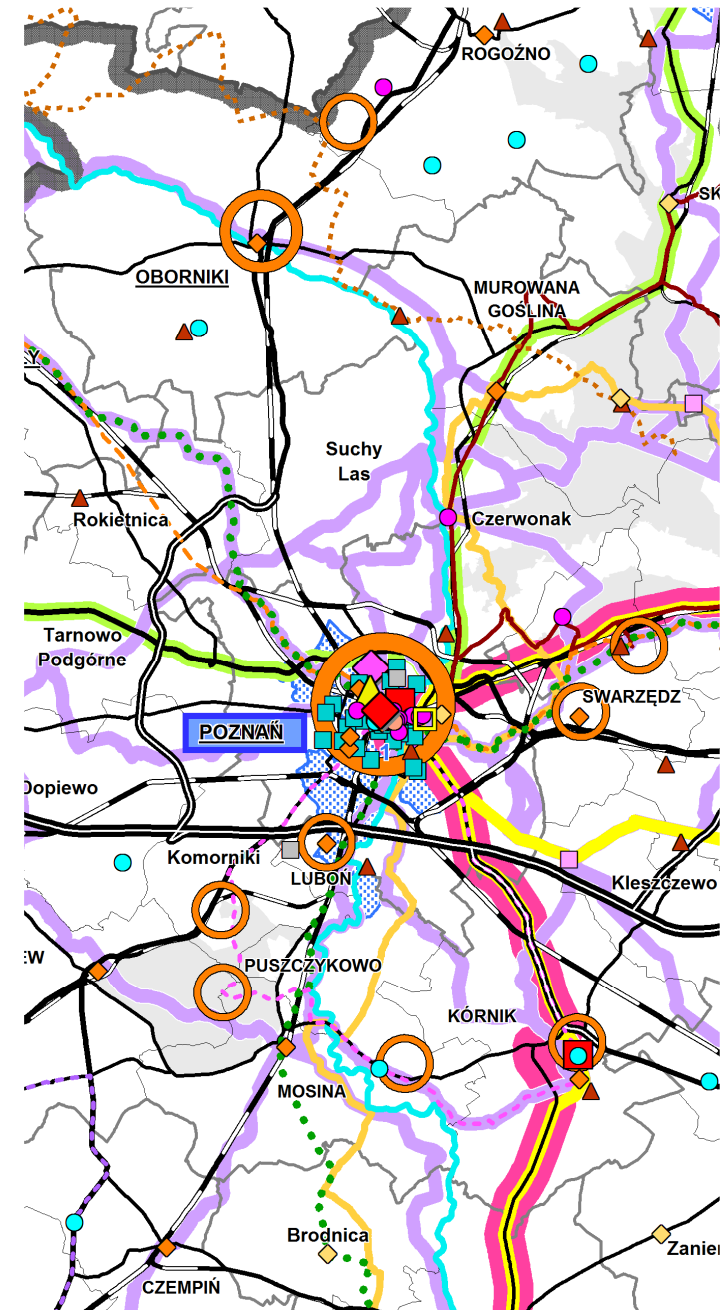
- **liczne obszary i obiekty zabytkowe**, w tym uznane za najbardziej wartościowe w skali kraju i Europy: **Wzgórze Lecha w Gnieźnie** - wpisane na Listę Dziedzictwa Europejskiego oraz **8 Pomników Historii** (Poznań, Gniezno, Wyspa – Ostrów Lednicki, Lubiąż, Gostyń, Kórnik, Łądzie nad Wartą i Rydzyna)

Bogactwo obszarów i obiektów zabytkowych

- **7153 obiektów nieruchomości w rejestrze zabytków**, w tym 114 układów przestrzennych miast i byłych miast, 1137 kościołów i klasztorów, 388 cmentarzy, 790 obiektów rezydencjonalnych
- **65 457 obiektów nieruchomości w wojewódzkiej ewidencji zabytków**
- **681 obiektów archeologicznych w rejestrze zabytków**

Obszary cenne kulturowo

- **obszary o wyjątkowych walorach kulturowych oraz wysokich wartościach przyrodniczych** (Mickiewiczowski Park Kulturowy, Lednicki Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy im. gen. Dezyderego Chłapowskiego)
- **obszary o wysokich wartościach przyrodniczych i wyróżniających się walorach kulturowych** (Wielkopolski Park Narodowy Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka Żerkowsko-Czeszewski Park Krajobrazowy, Rogaliński Park Krajobrazowy i Przemęcki Park Krajobrazowy)
- **obszary o wysokich wartościach kulturowych stanowiące o tożsamości regionalnej**, które jedynie częściowo podlegają ochronie w postaci wpisu poszczególnych obiektów do rejestru zabytków

DZIEDZICTWO KULTUROWE

- KULTURA**
GŁÓWNY OBSZAR KULTUROTWÓRCZY
- STRATEGICZNE PASMO KULTUR - SZLAK PIASTOWSKI
 - GŁÓWNE PUNKTY WĘZŁOWE PASMA KULTUROWEGO
 - PIERWSZE STOLICE WČESNOPIASTOWSKIEJ POLSKI
 - OBIEKTY ZWIĄZANE ZE SZLAKIEM PIASTOWSKIM
- DOBRA KULTURY MATERIALNEJ I NIEMATERIALNEJ**
- POMNIKI HISTORII
 - POMNIK ZAGŁĄDY
 - MICKIEWICZOWSKI PARK KULTUROWY
 - ZNAK DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO
 - HISTORYCZNE UKŁADY PRZESTRZENNE UJĘTE W REJESTRZE ZABYTKÓW
 - HISTORYCZNE UKŁADY PRZESTRZENNE NIEUJĘTE W REJESTRZE ZABYTKÓW
 - HISTORYCZNE UKŁADY PRZESTRZENNE (UKŁADY RURALISTYCZNE UJĘTE W REJESTRZE ZABYTKÓW)
 - STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE O WŁASNEJ FORMIE KRAJOBRAZOWEJ
 - OBIEKTY ZABYTKOWE (OBIEKTY SAKRALNE)
 - OBIEKTY ZABYTKOWE (OBIEKTY REZYDENCJONALNE)
 - OBIEKTY ZABYTKOWE (OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ)
 - MIJESKA PAMIĘCI NARODOWEJ
 - SANKTUARIA I MIJESKA SPOTKAŃ RELIGIUNYCH
 - DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ
 - OBZARY O ZACHOWANYCH WARTOŚCIACH KULTURY LUDOWEJ
- CENTRA KULTURALNE WIELKOPOLSKI**
- TURYSTYKA I REKREACJA**
OBZARY WIZERUNKOWE ROZWOJU TURYSTYKI
- POZNAN
 - SZLAK PIASTOWSKI
 - WIELKA PĘTLA WIELKOPOLSKI
 - WIELKOPOLSKI SYSTEM SZLAKÓW ROWEROWYCH
- TURYSTYKA KULTUROWA**
MIĘDZYNARODOWE I KRAJOWE SZLAKI DZIEDZICTWA
- SZLAK CYSTERSKI
 - EUROPEJSKI SZLAK ROMAŃSKI
 - DROGA ŚW. JAKUBA
 - SZLAK BURSZTYNOWY
 - TRAKT KRÓLEWSKO-CESARSKI W POZNANIU
- REGIONALNE SZLAKI DZIEDZICTWA**
- TRASA KÓRNICKA
 - SZLAK WIATRACZNY
 - SZLAK KOŚCIOŁÓW DREWNIANYCH WOKÓŁ PUŚCZY ZIELONKI
 - PODZIEMNA TRASA KOPALNI SOLI W KŁODAWIE
- TURYSTYKA KWALIFIKOWANA, WYPOCZYNKOWA I BIZNESOWA**
- OBZARY O WYSOKIM STOPNIU ATRAKCYJNOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO DLA ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI
 - MIJESKOWOŚCI O WYSOKIM POTENCJALE DLA ROZWOJU TURYSTYKI BIZNESOWEJ
- MIĘDZYNARODOWE I KRAJOWE SZLAKI TURYSTYKI AKTYWNEJ**
- ROWEROWE
 - PIESZE
 - KONNE
 - KAJAKOWE

DZIEDZICTWO KULTUROWE

Gęsta sieć szlaków kulturowych

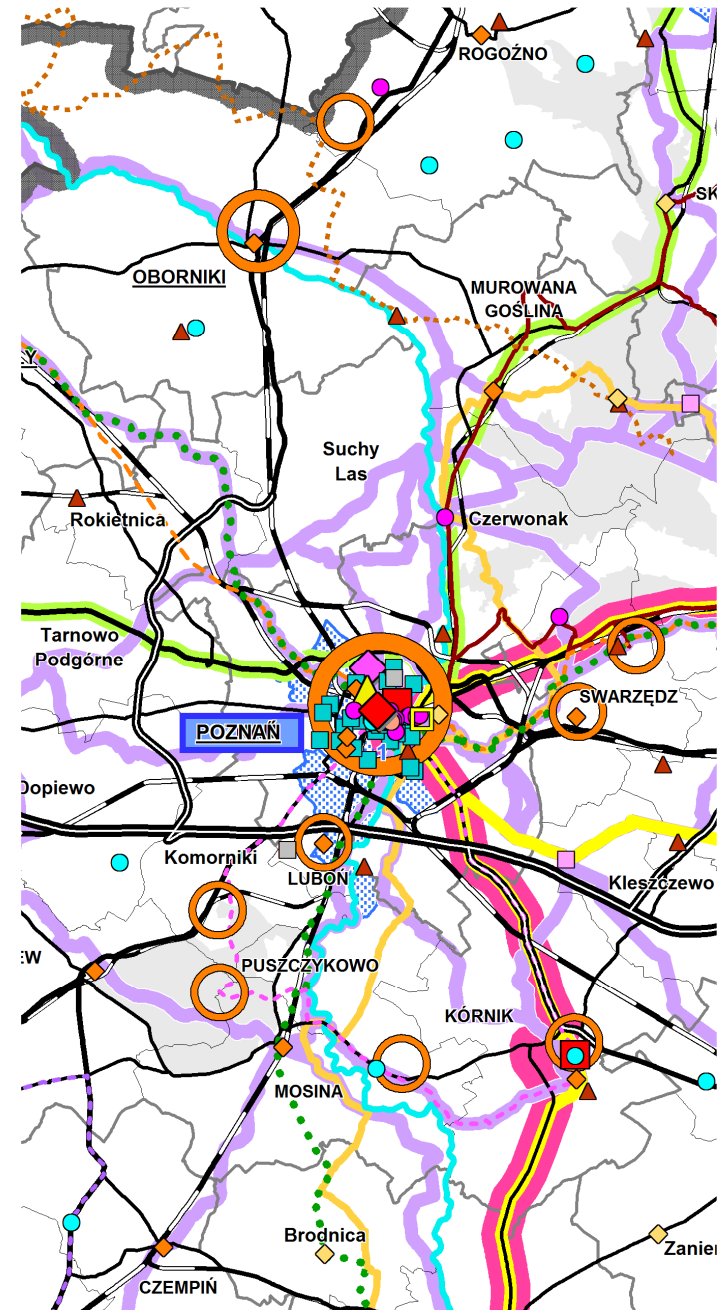
- **szlaki o znaczeniu międzynarodowym** (Droga św. Jakuba, Europejski Szlak Cysterski, Europejski Szlak Romański)
- **szlaki o znaczeniu krajowym** (unikatowy w skali kraju Szlak Piastowski, Trakt Królewsko-Cesarski w Poznaniu realizowany jako narodowy produkt turystyki kulturowej, Szlak Bursztynowy)
- **szlaki o znaczeniu regionalnym** (Trasa Kórnicka, Wielkopolski Szlak Wiatraczny, Szlak Kościołów Drewnianych wokół Puszczy Zielonka, Szlak Kościołów Drewnianych Ziemi Kaliskiej)

Duże znaczenie obiektów kultu religijnego

- najliczniej odwiedzane i najbardziej znane w Polsce **Sanktuarium Maryjne w Licheniu Starym** i najstarsze na świecie **Sanktuarium św. Józefa w Kaliszu** oraz szereg sanktuariów istotnych dla kształtowania tożsamości regionalnej Wielkopolan
- spotkania młodzieży chrześcijańskiej w miejscowości **Pola Lednickie** gromadzące co roku nawet do 100 tys. osób

Szeroki zakres instytucjonalnej działalności kulturalnej

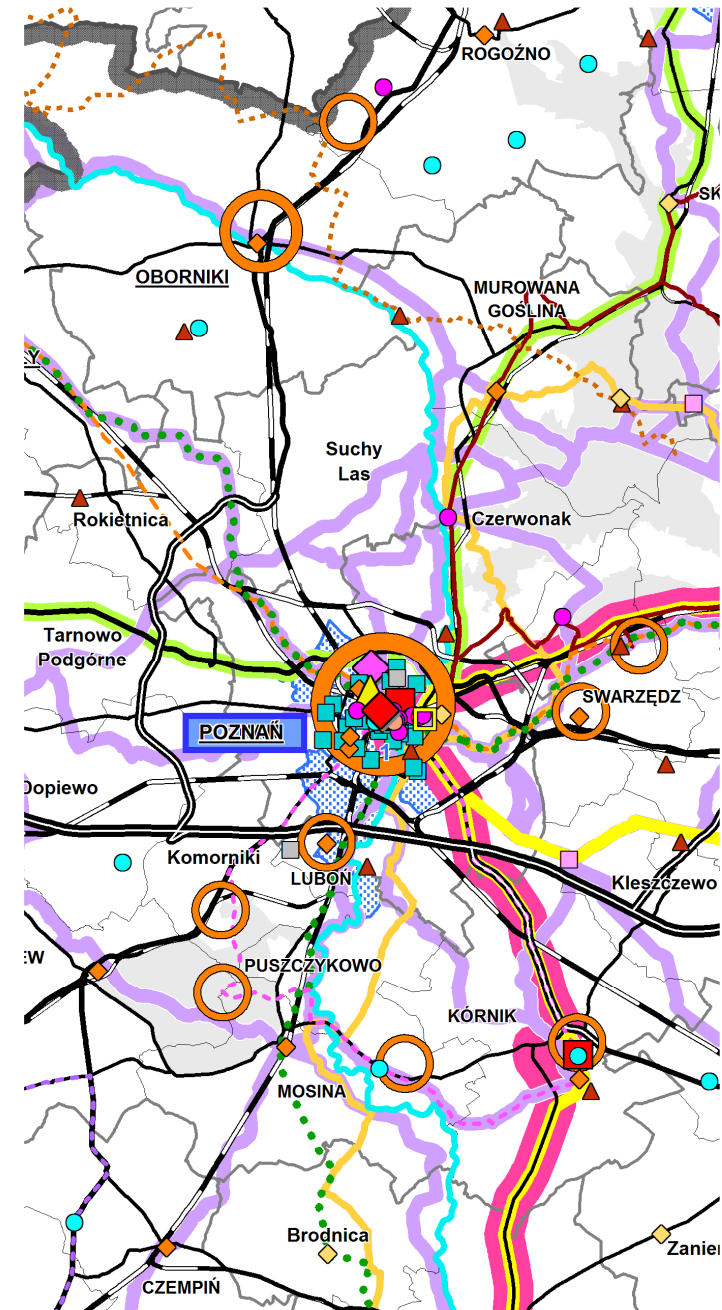
- **instytucje kultury o znaczeniu krajowym:** Muzeum Narodowe w Poznaniu z oddziałami w Śmiełowie, Rogalinie i Gołuchowie, Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, Polska Akademia Nauk – Biblioteka Kórnicka, Narodowy Instytut Dziedzictwa – oddział terenowy w Poznaniu
- **instytucje kultury o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym:** Centrum Kultury Zamek w Poznaniu, muzea i skanseny, biblioteki, teatry, filharmonie, galerie sztuki i archiwa państwowe

DZIEDZICTWO KULTUROWE

Zróznicowane walory krajobrazowe

- **krajobraz zurbanizowany** – tereny miast, na które składają się m.in: założenia urbanistyczne, obszary zabudowy mieszkaniowej, centra handlowe i składowo-magazynowe, kompleksy przemysłowe oraz tereny sportowo-rekreacyjne (Poznań, Kalisz, Rydzyna, Zduny, Grodzisk Wielkopolski, Rawicz, Leszno, Gniezno)
- **krajobraz leśny** – kompleksy zbiorowisk różnych postaci borów, dąbrów, buczyn, grądów, łęgów i olsów z enklawami przestrzeni otwartej w postaci pól uprawnych, łąk i nieużytków oraz niewielkich jednostek osadniczych (Puszcza Notecka)
- **krajobraz wiejski** – tereny wykorzystywane rolniczo z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych oraz siecią osadniczą o charakterze wiejskim (kościóły, drewniane wiatraki, założenia pałacowo- i dworsko-parkowe), a także rozłogi pól z zadrzewieniami śródpolnymi
- **krajobraz łukowy** – tereny przyrzeczne wraz ze starorzeczami, smugami i obniżeniami zalewowymi ale także niewielkie wzniesienia wydmore (doliny największych rzek region)
- **krajobraz przekształcony** – obszary przeobrażone wskutek eksploatacji węgla brunatnego (wielkoobszarowe odkrywki oraz tereny elektrowni z charakterystyczną dla nich architekturą i wyróżniającymi się elementami technicznymi w rejonie Konina i Turku)

ROLNICTWO

Wysoki poziom rozwoju rolnictwa

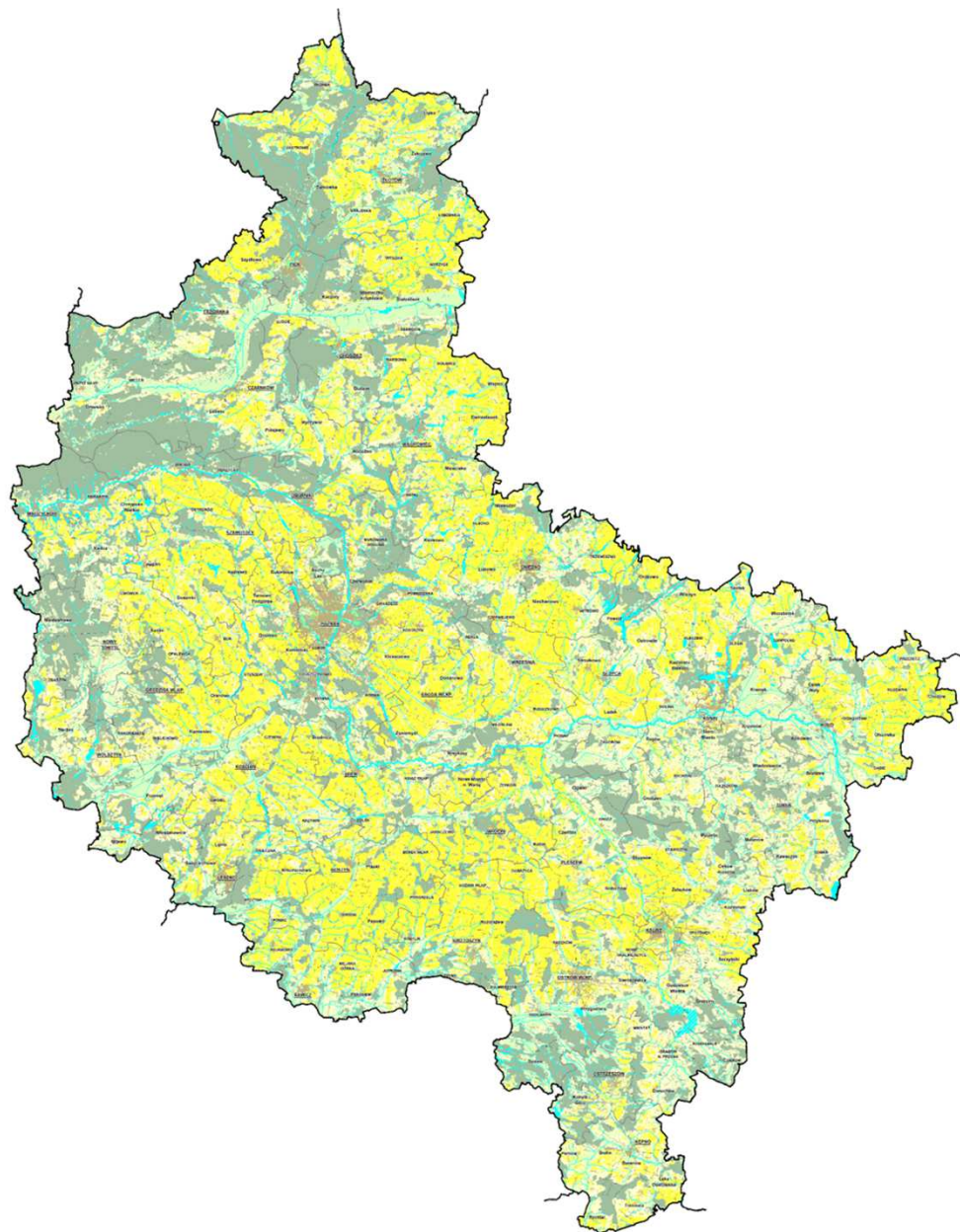
- **znaczący udział użytków rolnych** w ogólnej powierzchni – 65%
- **niski udział zatrudnionych w rolnictwie** – 19,2% ogółu pracujących
- **ponadprzeciętna wydajność pracy** w rolnictwie przekraczającą poziom krajowy o 47%
- **najwyższa w Polsce globalna produkcja rolnicza w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych** – 10 180 zł
- **korzystna struktura wielkościowa gospodarstw rolnych** – średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego powyżej 1 ha użytków rolnych jest większa niż średnia krajowa (12,4 ha)
- **bardzo wysoki poziom produkcji zwierzęcej** – 36% krajowego stada trzody chlewnej, 15% krajowego stada bydła i 19% krajowego stada drobiu
- **duże znaczenie produkcji roślinnej** – 12% krajowej powierzchni zasiewów (pierwsze miejsce w Polsce)

Występowanie rejonów o ponadprzeciętnych warunkach dla rozwoju rolnictwa

- **średnia w skali kraju jakość i zasobność gleb gruntów ornych i sadów** wynikająca z różnorodności gruntów pod względem bonitacji
- **dominujący udział gleb średniej jakości** (48% areалу województwa) **oraz gleb bardzo dobrych i dobre** (13% areálu województwa), z wyraźną koncentracją w powiatach: gostyńskim (49%), krotoszyńskim (36%) i gnieźnieńskim (26%)
- **trzy rejonory korzystnych warunków glebowych** – południowo-zachodni (części powiatów gostyńskiego, krotoszyńskiego, leszczyńskiego i rawickiego) oraz po zachodniej i wschodniej stronie Poznania

ROLNICTWO

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

- OBSZARY O NAJWYŻSZEJ WARTOŚCI DLA PRODUKCJI ROLNICZEJ
(KOMPLEKSY ROLNICZEJ PRZYDATNOŚCI GRUNTÓW ORNYCH 1-5 i 8)
- POZOSTAŁE OBSZARY PRODUKCJI ROLNICZEJ
(KOMPLEKSY ROLNICZEJ PRZYDATNOŚCI GRUNTÓW ORNYCH 6, 7, 9)
- ŁĄKI
- LASY
- WODY PŁYNĄCE I STOJĄCE
- TERENY ZAINWESTOWANE
- ZIELEŃ URZĄDZONA

ROLNICTWO

Zagrożenia związane z działalnością rolniczą

- **ponadnormatywne stosowanie nawozów naturalnych w produkcji rolniczej lub niewłaściwe ich przechowywanie** – problem dotyczyć może przede wszystkim gmin o szacunkowej obsadzie zwierząt powyżej 2 DJP na 1 ha użytków rolnych
- **potencjalne zagrożenia związane są ponadto z funkcjonowaniem ferm trzody chlewnej, bydła i drobiu** – 93 fermy trzody chlewnej i 204 fermy bydła mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz 178 ferm drobiu o obsadzie powyżej 40 000 sztuk

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Występowanie wojskowych terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

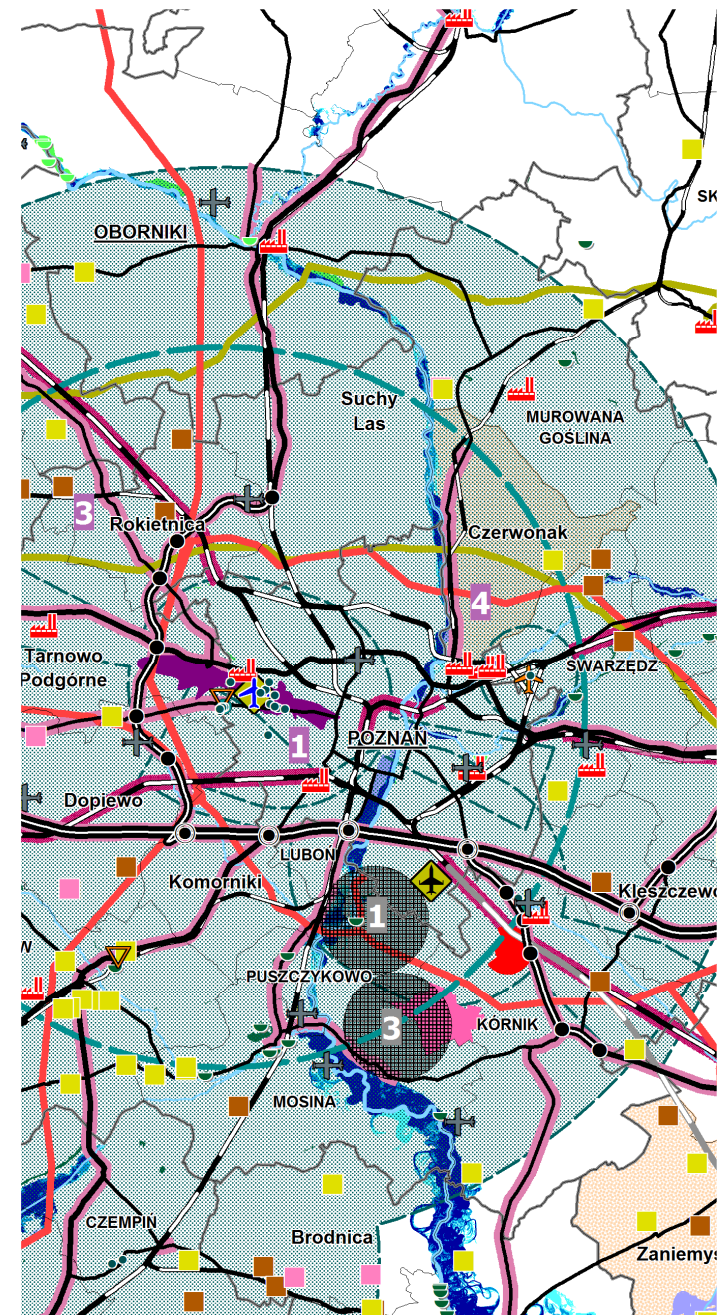
- **59 kompleksów wojskowych Ministerstwa Obrony Narodowej o łączonej powierzchni 15 955 ha**
- **ograniczenia w zainwestowaniu wokół wybranych kompleksów wojskowych**
- **przestrzeń operacyjna do awaryjnego zrzutu podwieszonych samolotów Poznań-Krzesiny**

Występowanie obiektów lotnictwa wojskowego

- **Lotnisko wojskowe Poznań-Krzesiny i Powidz**
- **powierzchnie ograniczające lotnisk lotnictwa państwowego dla samolotów klasy I**
- **obszary ograniczonego użytkowania dla lotnisk wojskowych Poznań-Krzesiny i Powidz**

Obszary ograniczonego użytkowania dla obiektów cywilnych

- **4 obszary ograniczonego użytkowania (lotnisko Poznań-Ławica, linia 110 kV w Kaliszu, droga wojewódzka nr 184 Pamiątkowo – Przeźmierowo i droga wojewódzka nr 196 w Czerwonaku)**
- **ograniczenia związane z wyznaczonymi powierzchniami ograniczającymi wysokość zabudowy i obiektów naturalnych wokół lotnisk i lotniczych urządzeń naziemnych oraz strefą ograniczonego zainwestowania od radaru meteorologicznego w Wysogotowie**
- **występowanie kolejowych terenów zamkniętych**

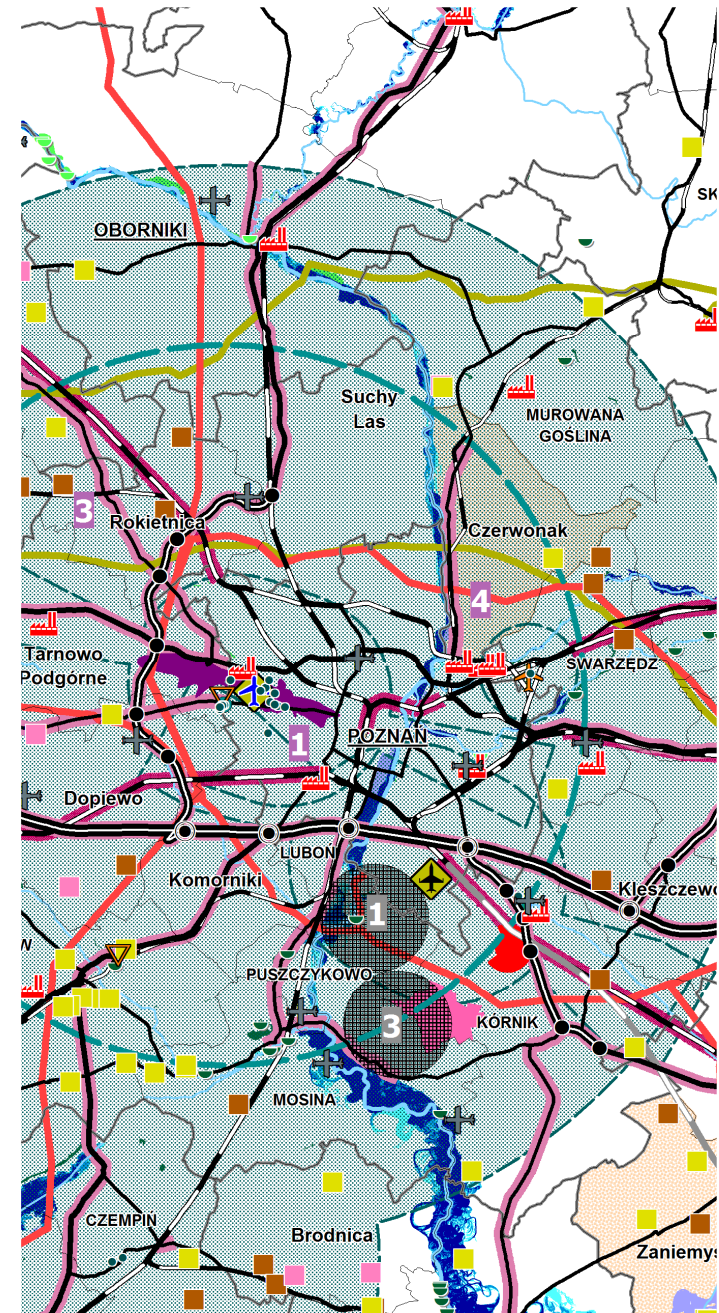
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zagrożenie i ryzyko powodziowe

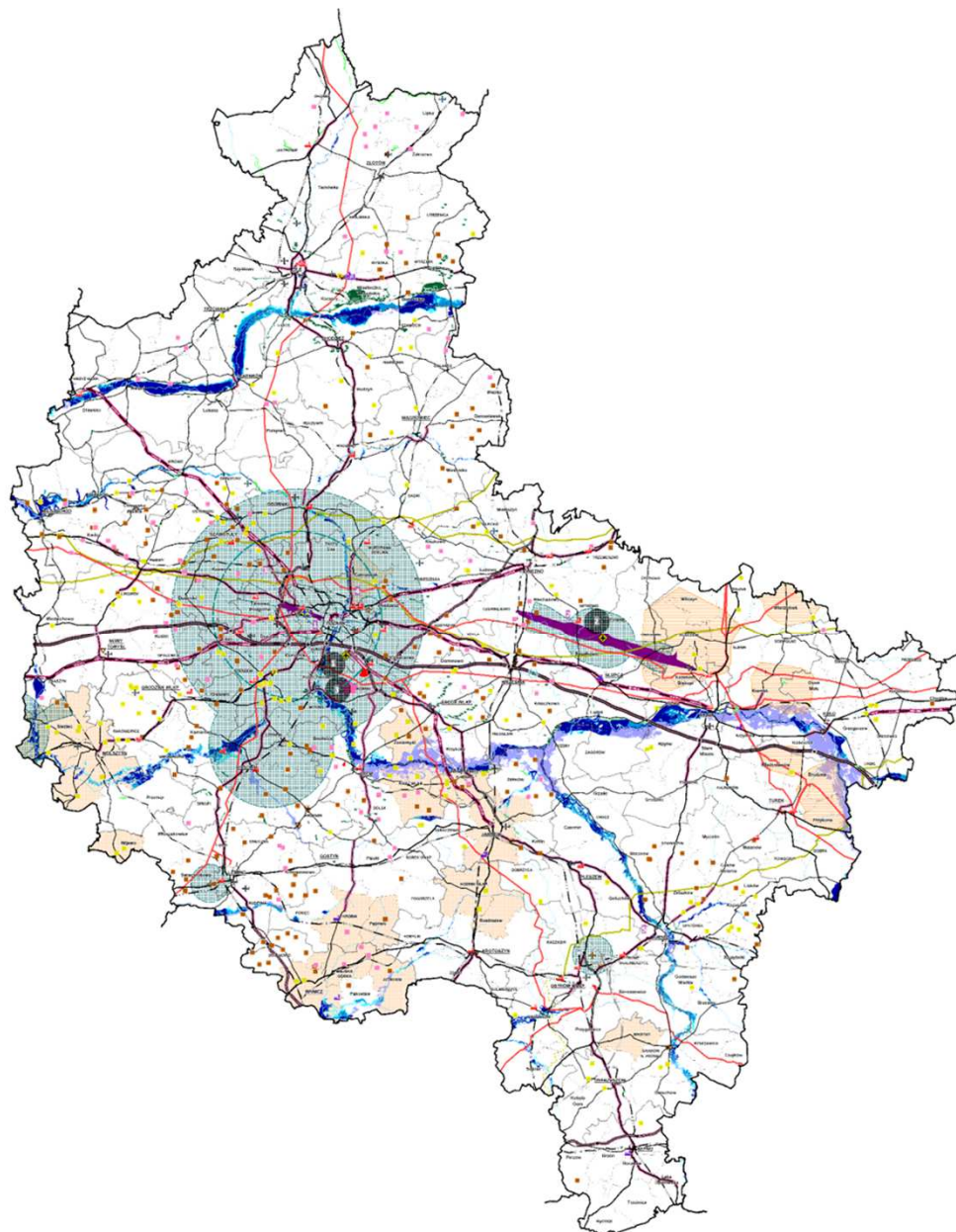
- wyznaczone **obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi** dla części rzek województwa – znaczące ryzyko powodzi lub jest prawdopodobne wystąpienie znaczącego ryzyka powodzi
- **system ochrony przeciwpowodziowej** – 765,4 km wałów przeciwpowodziowych, około 2 tys. budowli hydrotechnicznych, zbiorniki wodne, poldery przepływowe i kanały ulgi
- możliwość wystąpienia powodzi w województwie wielkopolskim dotyczy **stosunkowo niewielkich obszarów**, zaś skala tego zjawiska przeważnie **nie przybiera wymiarów klęski żywiołowej**

Ruchy masowe ziemi

- **450 zewidencjonowanych terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi**
- **282 osuwisk**, głównie w obrębie krawędzi wysoczyzn i dolin rzecznych

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

STREFY I OBSZARY OGRANICZEŃ OD OBIEKTÓW WOJSKOWYCH I CYWILNYCH

- STREFY OCHRONNE OD WOJSKOWYCH TERENÓW ZAMKNIĘTYCH:
 - BORDWIEC
 - ŚREM
- STREFY OGRANICZONEGO ZAINWESTOWANIA W PROMIENIU 3 KM OD WOJSKOWYCH TERENÓW ZAMKNIĘTYCH:
 - BABKI
 - RUCHOCINEK
 - ROGALIN
- PRZESTRZEŃ OPERACYJNA I STREFA BUFOROWA DLA LOTNISKA POZNAŃ - KRZESZYŃ
- OBSZARY OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA:
 - DLA LOTNISKA POZNAŃ - ŁAWICA W POZNANIU
 - DLA LOTNISKA WOJSKOWEGO POWIDZ
 - DLA DRÓGI WOJEWÓDZKIEJ NR 164
 - DLA ODCINKA DRÓGI WOJEWÓDZKIEJ NR 196
 - PRZY NAPIĘCIU WYKONANIA LINII ELEKTROENERGETYCZNEJ WYSOKIEGO NAPIĘCIA 110 kV
- OBSZARY OGRANICZENIA WYSOKOŚCI ZABUDOWY WOKÓŁ LOTNISK I LOTNICZYCH URZĄDZEŃ NAZIEMNYCH
- LOTNICZE URZĄDZENIA NAZIEMNE
- STREFA OGRANICZONEGO ZAINWESTOWANIA OD RADARU METEOROLOGICZNEGO W WYSOKOŚCI

OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

- RAZ NA 500 LAT
- RAZ NA 100 LAT
- RAZ NA 10 LAT
- W PRZYPADKU ZNISZCZENIA LUB USZKODZENIA WAŁU PRZECIWPOWODZIOWEGO

TERENY ZAGROŻONE RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI

WG REJESTRU POWIATÓW

- OSUWISKA
- TERENY ZAGROŻONE RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI

WG MAP ARCHIWALNYCH

- OSUWISKA
- TERENY ZAGROŻONE RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI

OBSZARY MOŻLIWYCH WPŁYWÓW DZIAŁALNOŚCI GÓRNICZEJ

- TERENY GÓRNICZE EKSPLOATACJI WĘGLA BRUNATNEGO

KLIMAT AKUSTYCZNY

- PKT O SZCZEGÓLNEJ DEGRADACJI KLIMATU AKUSTYCZNEGO
- ODCINKI DRÓG I LINII KOLEJOWYCH O POTENCJALNIE PONADNORMATYWNYM ODDZIAŁYWANIU AKUSTYCZNYM
- LOTNISKA O ISTOTNYCH UCIAŻLIWOŚCIACH AKUSTYCZNYCH

OBSZARY WYMAGAJĄCE ZAPOBIEGANIA POWAŻNYM AWARIOM ORAZ INNYCH ZJAWISK MAJĄCYCH NEGATYWNY WPŁYW NA ŚRODOWISKO

- NAPOWIETRZNA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
- O POTENCJALNYM ODDZIAŁYWANIU PÓŁ ELEKTROMAGNETYCZNYCH
- PODZIEMNA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
- O POTENCJALNEJ MOŻLIWOŚCI WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARI
- ZAKŁADY O ZWIĘKSZONYM I DUŻYM RYZYKU WYSTĄPIENIA AWARII

OBSZARY WYMAGAJĄCE OGRANICZANIA NEGATYWNEGO WPŁYWU PRODUKCJI ZWIERZĘCEJ NA ŚRODOWISKO

- ZAKŁADY UTYLIZACJI ODPADÓW POZWIERZĘCYCH
- GMINY O PONADNORMATYWNEJ SZACUNKOWEJ OBSADZIE ZWIERZĄT
- INTENSYWNY CHÓW LUB HODOWLA BYDŁA
- INTENSYWNY CHÓW LUB HODOWLA TRZODY CHLEWNEJ
- INTENSYWNY CHÓW LUB HODOWLA DROBII

OZNACZENIA OGÓLNE

- WODY POWIERZCHNIOWE
- AUTOSTRADA A2
- DRÓGI EKSPRESOWE
- DRÓGI KRAJOWE
- DRÓGI WOJEWÓDZKIE
- LINIE KOLEJOWE MIĘDZYREGIONALNE I REGIONALNE
- LINIE KOLEJOWE POZOSTAŁE
- LOTNISKA WOJSKOWE
- LOTNISKA CYWILNE
- LOTNISKA SUBREGIONALNE
- ŁĄDOWISKA
- DRUGOWY ODCINEK LOTNISKOWY (DOL)

GŁÓWNE PROBLEMY KSZTAŁTOWANIA PRZESTRZENI WIELKOPOLSKI

Procesy suburbanizacji w otoczeniu największych miast regionu

- *wzrost kosztów realizacji infrastruktury komunikacyjnej, technicznej i społecznej*
- *presja na tereny cenne przyrodniczo i ważne dla produkcji rolnej*
- *konflikty przestrzenne na styku różnych form użytkowania i zagospodarowania terenów*

Niezadowalająca przepustowość, stan i parametry techniczne szlaków komunikacyjnych

- *zatlóczenie komunikacyjne największych miast województwa wynikające z braku obwodnic i pierścieni drogowych*
- *ograniczona dostępność obszarów położonych przy granicach województwa, zwłaszcza w relacji północ-południe*
- *hamowanie możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego, ograniczanie dostępności do usług wyższego rzędu, podwyższanie kosztów transportu, powodowanie zagrożeń dla środowiska przyrodniczego*

Deficyty wód wynikające z niekorzystnego bilansu wodnego oraz niskiej jakości i niewielkich zasobów wód

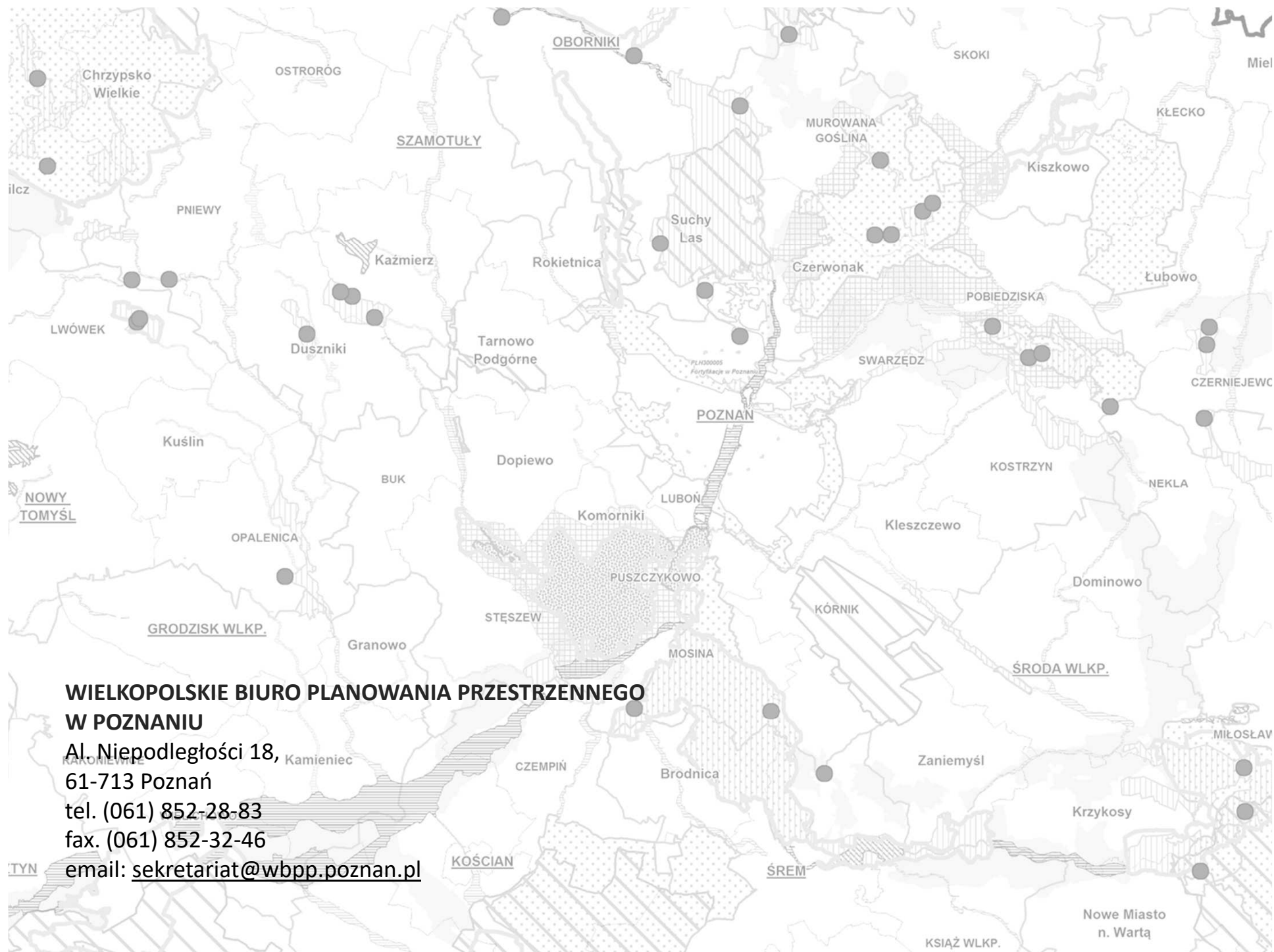
- *poważne ograniczenia w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę pitną*
- *niekorzystny wpływ na warunki prowadzenia gospodarki rolnej*
- *ograniczanie możliwości rozwoju pozostałych gałęzi gospodarki*

Ochrona złóż węgla brunatnego wynikająca z silnej presji na gospodarcze wykorzystanie udokumentowanych zasobów kopalin

- *utrata najbardziej wartościowych w skali województwa obszarów intensywnej gospodarki rolnej*
- *niekorzystny wpływ na środowisko przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i walory krajobrazowe*
- *ograniczanie możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego*

Ochrona walorów przyrodniczych

- *ograniczenia dla realizacji inwestycji komunikacyjnych i infrastrukturalnych*
- *ograniczenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego*

WIELKOPOLSKIE BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO W POZNANIU

Al. Niepodległości 18,

61-713 Poznań

tel. (061) 852-28-83

fax. (061) 852-32-46

email: sekretariat@wbpp.poznan.pl